

Elements Suomi Oy
Lönrotinkatu 5
00100 Helsinki

Luikesneva-Susinevan tuulivoimahanke, Ikaalinen ja Parkano

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

1. HANKETIEDOT

Hankkeen nimi ja sijainti

Luikesneva-Susinevan tuulivoimahanke, Ikaalinen ja Parkano

Hankkeesta vastaava

Elements Suomi Oy

Konsulttina ympäristövaikutusten arviointiohjelman (jäljempänä arviointiohjelma tai YVA-ohjelma) laatimisessa on toiminut FCG Finnish Consulting Group Oy.

Yhteysviranomainen

Hankkeen yhteysviranomaisena on toiminut Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista

Elements Suomi Oy suunnittelee Luikesneva-Susinevan tuulivoimahanketta Ikaalisiin ja Parkanoon Pirkanmaan maakuntaan. Hanke sijaitsee Pirkanmaalla noin 10 kilometriä Parkanon ja noin 11 kilometriä Ikaalisten keskustaaajamasta. Suurin osa hankealueesta sijoittuu Ikaalisten kaupunkiin, ja tuulivoima-alueen pohjoisosa sijaitsee Parkanon kaupungin puolella. Etäisyys Hämeenkyrön keskustaaajamaan on noin 19 km, Ylöjärven Kurun taajamaan noin 22 km ja Jämijärven keskustaaajamaan noin 25 km.

15.12.2025

Hankealueelle suunnitellaan hankevaihtoehdossa VE1 enintään 33 tuulivoimalan ja vaihtoehdossa VE2 24 tuulivoimalan rakentamista. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 320 metriä ja yksikköteho 8 MW. Hankealue on kooltaan noin 3 131 hehtaaria.

Sähkön siirron verkkoliityntää varten rakennetaan uusi joko 110 kV:n tai 400 kV:n ilmajohto, tai 33 kV:n tai 110 kV:n maakaapeli. Sähkön siirron vaihtoehdot sijaitsevat Parkanon ja Ikaalisten alueella.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä tarkastellaan seuraavia hankkeen vaihtoehtoja (VE):

Vaihtoehto VE0: Hanketta ei toteuteta.

Vaihtoehto VE1: Hankealueelle rakennetaan enintään 33 tuulivoimalaa.

Vaihtoehto VE2: Hankealueelle rakennetaan enintään 24 tuulivoimalaa.

Tuulivoima-alueen liittämiseksi valtakunnan sähköverkkoon tarkastellaan seuraavia vaihtoehtoja:

Vaihtoehto SVE1: Sähkön siirtämiseksi rakennetaan noin 16,6 km pitkä 110 kV:n tai 400 kV:n ilmajohto hankealueelta länteen. Voimajohto kiertää Leppäsjärven sen pohjoispuolelta ja kääntyy kohti etelää Vähäjärven suuntaan. Hanke liittyy kantaverkkoon Caruna Oy:n Teiharju-Parkano 110 kV varteen suunnitteilla olevaan sähköasemaan.

Vaihtoehto SVE2: Sähkön siirtämiseksi rakennetaan uusi noin 10,9 kilometriä pitkä 110 kV:n tai 400 kV:n ilmajohto hankealueelta länteen. Voimajohto kiertää Poltinjoen sekä Vääräjoen eteläpuolelta ja kaartaa kohti pohjoista Caruna Oy:n Teiharju-Parkano 110 kV varrella sijaitsevalle Paununperän sähköasemalle.

Vaihtoehto SVE3: Sähkön siirtämiseksi rakennetaan uusi noin 6,5 kilometriä pitkä 33 kV:n tai 110 kV:n maakaapeli hankealueelta itään. Maakaapeli seuraa Pitkälamentietä ja alittaa lopuksi pääradan liittyen Horhalanperän tuulivoimahankkeen sähköasemaan. Sähköasemalta lähtee hankkeiden yhteinen liityntäjohto ilmajohtona ja päättyy Vakerinmäen sähköasemalle.

Vaihtoehto SVE4: Hankealueelle rakennetaan sähköasema, jolla sähkö siirretään suoraan Fingrid Oyj:n 110 kV:n tai 400 kV:n voimalinjaan.

2. YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELYN VIREILLETULO

Elements Suomi Oy on 8.10.2025 saattanut vireille ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (jäljempänä arviointimenettely) toimittamalla Pirkanmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskukseen Luikesneva-

15.12.2025

Susinevan tuulivoimahanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman.

Hankkeen arviointimenettelyn tarve määräytyy ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, YVA-laki) liitteen 1 kohdan 7e perusteella: tuulivoimahankkeet, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia.

3. ENNAKKONEUVOTTELU

Yhteysviranomaisen järjesti 22.5.2025 ennakkoneuvottelun edistämään muun muassa hankkeen vaatimien arviointi-, suunnittelu- ja lupamenettelyjen kokonaisuuden hallintaa, sekä hankkeesta vastaavan ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa. Ennakkoneuvotteluun osallistuivat edustajat Elements Suomi Oy:ltä, FCG Finnish Consulting Group Oy:ltä, Pirkanmaan ELY-keskuksesta, Pirkanmaan liitolta, Ikaalisten kaupungilta, Parkanon kaupungilta, Pirkanmaan maakuntamuseolta, Pirkanmaan pelastuslaitokselta, Metsähallitukselta, Metsäkeskukselta ja Sastamalan kaupungin ympäristöterveydenhuollosta.

4. ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Yhteysviranomaisen tiedotti arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 15.10. - 13.11.2025. Kuulutus ja arviointiohjelma julkaistiin ELY-keskuksen verkkosivuilla www.ely-keskus.fi/kuulutukset/pirkanmaa ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/luikesneva-susinevan-tuulivoimahanke-YVA. Ilmoitus kuulutuksesta on lähetetty Ikaalisten, Parkanon, Ylöjärven, Jämijärven ja Hämeenkyrön kaupunkeihin julkaistavaksi niiden verkkosivuilla. Lisäksi arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta sekä mahdollisuudesta mielipiteiden antamiseen on tiedotettu Aamulehdessä, UutisOivassa, Ylä-Satakunta -lehdessä ja Ylöjärven uutiset -lehdessä 15.10.2025 julkaistuilla lehti-ilmoituksilla.

Arviointiohjelmasta tehtyyn painettuun versioon on voinut tutustua kuulemisaikana Ikaalisten teknisissä palveluissa, Parkanon ja Ylöjärven kaupungintaloilla sekä Ikaalisten ja Parkanon kaupunginkirjastoissa.

Arviointiohjelmasta järjestettiin yleisötilaisuudet Parkanon kaupungintalolla 29.10.2025 ja Ikaalisissa Altin salissa 30.10.2025. Yleisötilaisuuksiin oli mahdollisuus osallistua etäyhteydellä. Yleisötilaisuuksissa esiin nousseita aiheita olivat mm. maakuntakaavan tuulivoima-alueesta poikkeaminen, ympäristöluvan tarve, ihmisille aiheutuvien haittojen ja hyötyjen huomiointi, asukaskysely, karttojen epäselkeys, meluvaikutukset, terveysvaikutukset,

sähkönsiirtoreittien vaikutukset, suojelualueet, luontovaikutukset, luontomatkailu- ja virkistyskäyttövaikutukset, metsästyksen huomiointi, vaikutukset kiinteistöjen arvoon, yhteisvaikutukset sekä maisema- ja kulttuuriympäristövaikutukset.

5. ARVIOINTIOHJELMASTA ANNETUT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Yhteysviranomaisen pyysi lausunnot arviointiohjelmasta hankkeen vaikutusalueen kunnilta ja muilta viranomaisilta, joita asia todennäköisesti koskee. Lausuntoa arviointiohjelmasta pyydettiin seuraavilta tahoilta: Parkanon kaupunki, Ikaalisten kaupunki, Ylöjärven kaupunki, Hämeenkyrön kunta, Jämijärven kunta, Sastamalan kaupungin ympäristöterveydenhuolto, Ympäristöterveys Pirteva, Pirkanmaan liitto, Pirkanmaan maakuntamuseo, Satakuntaliitto, Satakunnan museo, Pirkanmaan ELY-keskus liikenne- ja infrastruktuuri vastuualue, Pohjois-Savon ELY-keskus kalatalousviranomaisen, Varsinais-Suomen ELY-keskus, Pirkanmaan pelastuslaitos, Satakunnan Pelastuslaitos, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, Väylävirasto, Traficom, Metsähallitus, Luonnonvarakeskus, Suomen Riistakeskus, Ilmatieteen laitos, Puolustusvoimat, Finavia Oyj, Fintraffic Lennonvarmistus Oy, Fingrid Oyj, Caruna Oy, Digita Oy, DNA Oy, Elisa Oyj, Telia Finland Oyj, Cinia Oy, Suomen erillisverkot Oy ja Säteilyturvakeskus.

Arviointiohjelmasta toimitettiin yhteysviranomaiselle 24 lausuntoa ja 30 mielipidettä. Monessa mielipiteessä oli useampia allekirjoittajia, joiden määrä vaihteli 2–42 henkilön välillä.

Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen näkemys kuulemispalautteen keskeisestä sisällöstä. Yhteysviranomaisen on toimittanut saapuneet lausunnot ja mielipiteet tiedoksi hankkeesta vastaavalle 19.11.2025. Lisääaikaa lausunnon antamiseen saaneiden tahojen lausunnot toimitettiin hankkeesta vastaavalle 25.11.2025 ja 4.12.2025.

Yhteenveto lausunnoista

Yleistä hankkeesta

Ikaalisten kaupunki toteaa, että suunnittelualue sijoittuu pääosin ojitetulle talousmetsäalueelle, mutta alueella esiintyy myös kallioisia mäkiä, soita ja metsäalueita, joilla on merkittäviä luontoarvoja. Alueen läheisyydessä sijaitsee Seitsemisen kansallispuisto, joka on valtakunnallisesti merkittävä suojelualue ja osa Natura 2000 -verkostoa. Kansallispuiston läheisyys edellyttää erityistä huolellisuutta vaikutusten arvioinnissa, erityisesti melun, maisemavaikutusten ja ekologisten yhteyksien osalta. Kaupunki katsoo, että YVA-ohjelma on kattava lähtökohta vaikutusten arvioinnille, mutta

suosittelee, että YVA-selostuksessa esitetään yksityiskohtaiset luontoselvitykset ja vaikutusten lieventämistoimet, mukaan lukien mahdolliset kompensatiot ja seurantaohjelmat.

Metsähallitus katsoo, että hankekokonaisuus on YVA-ohjelmassa kuvattu riittävällä tavalla ja arvioitavasta hankkeesta on mahdollista muodostaa sen perusteella kokonaiskuva. Hankesuunnitelmaa ei kuitenkaan esitetä kartalla niin tarkasti, että yksittäisten tuulivoimaloiden paikkoja suhteessa mm. kiinteistörajoihin on mahdollista arvioida. Hanke tulee esittää YVA-selostuksessa yksityiskohtaisella karttapohjalla, jotta yksittäisten voimaloiden tai rakenteiden sijaintia on sen pohjalta mahdollista tarkastella. Metsähallitus toivoo YVA-selostuksessa esitettävän myös tuulivoima-alueen oheisrakenteet (huoltotiet, hankkeen sisäinen sähkönsiirto ja mahdolliset maa-ainesalueet).

Parkanon kaupunki katsoo, että hankkeen YVA-ohjelma täyttää YVA-lain sisältövaatimukset, mutta toteaa, että ympäristöluvan tarve hankkeessa tulee selvittää.

Sähkönsiirtoreitit

Pirkanmaan liitto korostaa, että hankesuunnittelussa ja itäisen sähkönsiirron vaikutusarvioinnissa tulee huomioida pääradan kaksoisraiteen toteuttaminen Tampereen Lielahden ja Seinäjoen välillä. Liiton mukaan Ylöjärven Lakialan ja Seinäjoen väliselle osuudelle ei ole vielä tarkempaa suunnitelmaa lisäraiteen sijoittumisesta. Lisäksi on tärkeää ottaa huomioon pääradan rinnalle sijoittuvan Kristiinankaupunki–Nokia-voimalinjahankkeen yhteydessä tehtävä verkon vahvistus Parkanon ja Nokian välillä. Pirkanmaan liitto nostaa esille myös tarpeita vaihtoehtojen SVE1 ja SVE2 maisemavaikutusten arviointiin ja suosittelee välttämään uuden maastokäytävän avaamista. Liitto toteaa, että parhaaksi vaihtoehdoksi voi osoittautua liittyminen Nokian ja Parkanon väliseen Fingridin voimalinjaan.

Parkanon kaupunki painottaa, että hankkeen sähkönsiirrossa tulisi käyttää maakaapelointia.

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön

Pirkanmaan liiton mukaan Luikesneva-Susinevan tuulivoimahankkeen toteuttamisen edellytyksiä arvioitaessa korostuu, ettei aluetta ole tunnistettu maakuntakaavassa tuulienergiatuotannolle potentiaalisesti. Luikesneva-Susinevan hankealue ei ole näyttäytynyt tuulienergialle soveltuvana alueena selvityksissä, sillä alueelle sijoittuu joitain vapaa-ajan rakennuksia. Maakuntakaavoissa ei kuitenkaan ole osoitettu alueelle sellaista maankäyttöä, joka olisi varsinaisesti ristiriidassa hankkeen kanssa. Pirkanmaan liitto toteaa, että merkittävälle poikkeamalle maakuntakaavasta tulee löytyä riittävät perusteet, jotka tulee tuoda

15.12.2025

selkeästi esille hankkeen asiakirjoissa. Alueidenkäyttölain uudistus tulee huomioida hankkeen toteuttamisen edellytyksiä arvioitaessa. Pirkanmaan liitto on esittänyt hankkeen aloitusvaiheen viranomaisneuvottelussa, että YVA-ohjelmaan sisällytettäisiin maltillisempi voimalavaihtoehto, joka tukeutuisi maakuntakaavassa hankealueen itäpuolelle osoitettuun Horhalanperän tuulienergia-alueeseen. Pirkanmaan liitto pitää valitettavana, ettei tällaista vaihtoehtoa ole otettu mukaan tarkasteluun.

Pirkanmaan liitto toteaa, että erityisesti yhteisvaikutusarvioinnin tarve korostuu Luikesneva-Susinevan hankkeessa. Maakuntakaavan näkökulmasta erityistä huomiota tulee kiinnittää Horhalanperän, Tevaniemen ja Luikesneva-Susinevan hankkeen maisemallisiin ja linnustollisiin yhteisvaikutuksiin ja Seitsemiseen palautusistutettuun metsäpeuraan sekä hankealueelle sijoittuville suojelualueille ja Tevaniemen ja Seitsemisen väliselle ulkoilureitille kohdistuviin vaikutuksiin sekä reitin mahdolliseen uudelleen linjaamisen tarpeeseen.

Pirkanmaan liitto myös pyytää päivittämään Elonkirjon ja energian vaihemaakuntakaavaan (voimassa alkaen 16.6.2025) liittyvät tiedot YVA-asiakirjoihin.

Satakuntaliitto korostaa, että Luikesneva-Susinevan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutukset on arvioitava suhteessa Satakunnan maakuntakaavoihin ja suunnitteluratkaisuihin. Arvioinnissa tulee huomioida Satakunnan viherrakenneselvitys, sillä hanke sijoittuu ylimaakunnalliselle Suomenselän vihreälle vyöhykkeelle, joka on valtakunnallisesti arvokas luonnon monimuotoisuuden kannalta. Olennaista on, että lajistoon kohdistuvaa suorien ja välillisten vaikutusten arviointia tehdään hankealuetta laajemmalla alueella ja populaatiotasolla, ottaen huomioon yhteisvaikutukset muiden tuulivoimahankkeiden kanssa.

Metsähallitus huomauttaa, että Luikesneva-Susinevan tuulivoimahankealue menee päällekkäin Metsähallituksen Kiinteistökehityksen Horhalanperän tuulivoimahankkeen kanssa. Kyseiset valtion alueet on varattu Horhalanperän hankkeelle, jonka YVA-ohjelma ja kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmat ovat olleet julkisesti nähtävillä syksyllä 2025. Metsähallituksen kiinteistökehitys suhtautuu tältä osin kielteisesti esitettyyn Luikesneva-Susinevan aluerajaukseen ja huomauttaa, ettei Metsähallituksen alueiden käytöstä hankkeessa ole sovittu Metsähallituksen Kiinteistökehityksen kanssa. Mikäli hankkeen luvitusta edistetään valtion alueella, tulee siitä sopia erikseen esimerkiksi varaussopimuksella.

Metsähallituksen Kiinteistökehitys pitää ongelmallisena, että Luikesneva-Susinevan hankevaihtoehtojen voimalapaikat ovat osittain kiinni Horhalanperän hankealueessa ja sijaitsevat päätuulen suuntaisesti Horhalanperän tuulivoimaloiden edessä. Tämä lisää tuulihäviöitä ja voi

15.12.2025

vaikuttaa Horhalanperän hankkeen toteutettavuuteen. Metsähallituksen Kiinteistökehitys edellyttää, että hankkeen tuulivoimalat tulee sijoittaa siten, että voimaloiden etäisyys on vähintään voimaloiden kokonaiskorkeuden verran Horhalanperän tuulivoimahankkeen rajasta.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriperintöön

Pirkanmaan maakuntamuseon mukaan Luikesneva-Susinevan, Tevaniemen ja Horhalanperän hankkeiden yhteisvaikutusten arvioinnilla on merkittävä rooli hankkeen vaikutusten ja toteutettavuuden arvioinnissa. Maakuntamuseo arvioi, ettei kaikkien kolmen hankkeen toteutuminen ole välttämättä mahdollista niiden aiheuttamien merkittävien maisemaan kohdistuvien haitallisten yhteisvaikutusten vuoksi.

Maakuntamuseo toteaa, että hankkeen tuulivoiman vaihtoehdot VE1 ja VE2 ovat keskenään riittävän erilaiset, jolloin vaihtoehtojen väliset erot todennäköisesti hahmottuvat. Maakuntamuseo myös katsoo, että YVA-ohjelmassa esitetty maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön kohdistuva vaikutustenarviointi menetelmineen on asianmukainen. Olemassa olevissa selvityksissä tunnistetut arvoalueet ja -kohteet on YVA-ohjelmassa tunnistettu onnistuneesti. Maakuntamuseo myös toteaa, ettei rakennetun ympäristön selvityksen laatiminen hankealueelta YVA-ohjelmaa varten ole välttämätöntä, vaan se laaditaan hankkeen osayleiskaavan yhteydessä.

Ylöjärven kaupunki painottaa, että Seitsemisen kansallispuiston arvokkaiden erämaisten maisemien ja virkistyskäytön säilyminen on puiston kävijöiden kannalta tärkeää. Tuulivoimalahankkeesta teetetävien maisema-analyysien ja havainnekuvien tulisi olla realistisia, informatiivisia sekä visuaalisesti selkeitä. Havainnekuvia ehdotetaan tehtäväksi myös Seitsemisen kansallispuiston länsipuolelle sijoittuvilta tärkeimmiltä alueilta, kuten esimerkiksi telttailupaikoilta, Koveron perinnetilalta, Seitsemisharjun korkeimmalta kohdalta ja/tai sellaisilta vaellusreittien kohdilta, joista avautuu avaraa näkymää (esim. suon laidalta) tuulivoimaloiden suuntaan. Ylöjärven kaupunki kannattaa myös alueen hankkeiden yhteisvaikutusten tarkastelua havainnekuvin.

Sähkönsiirtolinjauksiin liittyen Pirkanmaan liitto pitää tarpeellisena harkita, tulisiko Alaskylän sekä Kallionkielen-Tevaniemen-Riitälän kulttuurimaisemiin sijoittuvien SVE1:n ja SVE2:n osalta laatia havainnekuvia sähkönsiirron maisemavaikutuksista.

Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön

Pirkanmaan maakuntamuseo pitää YVA-ohjelmassa suunniteltua arkeologisen inventoinnin ja sähkönsiirtolinjojen tutkimusta tarpeellisena ja tärkeänä. Vaikka hankealueelta ei tunneta ennestään muinaisjäännöksiä, alueella on arkeologista potentiaalia. Hankealueelta länteen suunnattujen

15.12.2025

sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen arkeologista potentiaalia on pidettävä kohtalaisena reittien ympäristöstä ennestään tunnettujen muinaisjäännösten ja alueen topografian, mm. vesistön ja vesistöhistorian, perusteella. Lähinnä ohjelmassa esitetyjä reittejä, noin 200 m SVE2:sta sijaitsee Veneslinnan kiinteä muinaisjäännös. Maakuntamuseon mukaan reitteihin SVE1 ja SVE2 liittyykin hankkeen suurin kielteisten vaikutusten riski arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Arkeologisessa inventoinnissa tulee hankealueelle ennalta paikannettavien potentiaalisten kohteiden lisäksi tarkastaa muuttuvan maankäytön alueet, kuten voimaloiden ja sähköasemien rakennuspaikat, kaapeli- ja tiereitit, maa-ainesten ottoalueet ja muut aluevaraukset sekä sähkönsiirtovaihtoehtojen mukaiset linjat niiltä osin kuin arkeologisten kohteiden löytymisen mahdollisuutta ei voida sulkea pois.

Maakuntamuseo on antanut lausunnossaan tarkempia ohjeita inventoinnin tekemiseen ja raportointiin. Lisäksi pyydetään täsmentämään muinaismuistolain kajoamislupaan liittyvää luvantarvetta.

Vaikutukset luontoon, eläimistöön ja luonnonsuojeluun

Metsähallitus esittää, että selvityksissä käytetyt menetelmät (mm. kartoitetut alueet, seurantapaikat, näkymäsektorit) ja tehdyt havainnot tulee YVA-selostuksessa kuvata riittävän tarkasti ja arvioida niiden perusteella edelleen hankealueen merkitystä hankkeen vaikutusalueella esiintyville lajeille. Erityisesti petolintujen pesäpaikat tulee selvityksissä kohdentaa riittävällä tarkkuudella, jotta hankkeen vaikutusta niihin on mahdollista arvioida.

Pirkanmaan liitto pyytää hyödyntämään osana YVA-menettelyn lähdeaineistoa SYKE:n julkaisemaa *Pirkanmaan uhanalaiset lajit ja luontotyytit* -selvitystä.

Suojelualueet

Metsähallituksen mukaan suunnitellulle hankealueelle sijoittuvat Metsähallituksen suojeluun varatut Teerinevan ja Särkilammen alueet, jotka tullaan perustamaan lakisääteisiksi luonnonsuojelualueiksi ja on merkitty Pirkanmaan maakuntakaavassa suojelualueiksi (S). Näillä alueilla ei saa tehdä maakuntakaavan kaavamääräysten mukaan toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa suojeluarvoja. YVA-ohjelmassa tuulivoimaloita esitetään sijoitettavaksi kyseisten alueiden välittömään läheisyyteen, mikä vaikuttaisi alueiden luonnontilaan. Metsähallitus edellyttää, että alueiden luonto- ja linnustoarvot selvitetään YVA-menettelyssä ja vaikutukset niihin arvioidaan. Lisäksi Metsähallitus esittää voimaloiden siirtämistä tai poistamista Teerinevan ja Särkilammen läheisyydestä vaikutusten lieventämiseksi.

Metsäpeura

Ikaalisten kaupunki pyytää kiinnittämään erityistä huomiota metsäpeuraan. Hankkeen mahdolliset vaikutukset sen kulkureitteihin, lisääntymisalueisiin ja ravinnonhankintaan voivat olla merkittäviä. Voimaloiden sijoittelu, tieverkosto ja rakentamisen aikaiset häiriöt voivat heikentää lajin elinolosuhteita.

Luonnonvarakeskus (Luke) katsoo, että Luikesneva-Susinevan tuulivoimahanke yhdessä lähialueen muiden hankkeiden kanssa uhkaa vakavasti erityisesti metsäpeuran suojelua ja lisää laajamittaista luontokatoa koko läntisen Suomen populaation alueella. Luke näkee, että nykyiset tuulivoimahankkeiden rakentamissuunnitelmat ovat vakava riski koko EU:n ainoalle fennicus-alalajin populaatiolle yhdessä muiden muutosvoimien kanssa. Luikesneva-Susinevan hanke sijoittuu Seitsemisen kansallispuiston lähelle, EU:n ja Suomen rahoittamien LIFE-hankkeiden kautta palautetun eteläisen metsäpeurapopulaation tärkeimmälle kasvualueelle. Seitsemisen kansallispuistoon ja sen läheisyyteen on palautettu sieltä aikanaan sukupuuttoon kadonnut metsäpeura vuosina 2016–2023. Alue on valittu palautusistutukseen silloisen metsäpeuran kannanhoitosuunnitelman perusteilla sen vuoksi, että Seitsemisen kansallispuiston ympärillä on yhtenäistä ja vakaata metsäpeuralle sopivaa erämaista elinympäristöä jäljellä. Osa alueesta on kansallispuistoa.

Luke pitää hanketta ristiriitaisena EU:n biodiversiteettitavoitteiden ja kansallisten suojeluohjelmien kanssa. Mahdollisia haittoja ei voida kompensoida, eikä nykyinen YVA-menettely mahdollista riittävän luotettavan tiedon tuottamista päätöksenteon tueksi. Luotettava arviointi edellyttäisi Luken mukaan pitkäaikaista monivuotista seurantaa, jonka perusteella Seitsemisen alueen todellista kasvupotentiaalia voitaisiin mitata tai mallintaa luotettavasti empiirisillä aineistoilla. Alueen nykyinen kanta on noin 30–35 yksilöä. GPS-pantaseurannan mukaan osa peuroista asuttaa Seitsemisen läntistä erämaista aluetta kaikkina vuodenaikoina. Palautusistutetut peurat eivät siis rajoitu pelkästään kansallispuiston alueelle, vaan ne käyttävät myös ympäröiviä erämaisia alueita, joka rajoittuu ympärillä oleviin valtateihin ja asutuksiin. Seitsemisen kansallispuisto on itsessään aivan liian pieni ylläpitämään elinvoimasta paikallispopulaatiota.

Luke toteaa, ettei jäkälä- tai talvilaidunkartoitus pelkästään hankealueelta tuota merkittävää lisätietoa, koska Seitsemisen kansallispuisto ja sen lähialueet toimivat erityisesti metsäpeuran lisääntymisalueena. Talvilaitumet voivat muuttua kannan kasvaessa ja paikallisten jäkälälaitumien kuluessa. Alueella talvehtivien muutamien laumojen nykyisen sijainnin perusteella ei voida ennustaa, miten populaatio siirtyy tai käyttäytyy tuulivoimahankkeen elinkaaren aikana.

15.12.2025

Luke on suositellut 5 km suojavyöhykettä kaikkien metsäpeuralle merkittävien Natura2000-alueiden ympärille. Samalla Luke kuitenkin näkee, ettei tämän hankkeen osalta 5 km suoja-alue ole riittävä, koska yhdessä muiden viereisten hankkeiden kanssa se sijoittuu kaikkein tärkeimmälle nykyiselle metsäpeuran elinalueelle ja erityisesti tulevaisuuden kasvualueelle. Luke myös näkee, ettei mahdollisia kompensatio- tai lievennyskeinoja ole, koska alueen erämaisuus keskittyy Seitsemisen kansallispuiston ympäristöön ja erityisesti sen läntiselle metsäalueelle. Laajemman mittakaavan tarkastelussa Seitsemisen alueen ympärillä on paljon ihmisvaikutusta, mutta se ei ole pätevä perustelu sille, että kaikkein merkittävimmän kasvualueen luonnontilaisuutta merkittävästi heikennettäisiin nykyisestä tilasta. Hanke uhkaa myös tulevan metsäpeura-LIFE2-hankkeen (2026–2032) tavoitteita ja metsäpeuran pitkän aikavälin elinvoimaisuutta.

Metsähallitus huomauttaa liittyen YVA-ohjelmassa esitettyihin selvityksiin, että metsäpeuran esiintymisen kartoittaminen voi olla haastavaa, koska metsäpeuroja on Seitsemisen alueella vähän ja ne ovat olleet maastossa lyhyen aikaa. Metsähallituksen mukaan YVA-selostuksen metsäpeuravaikutusten arvioinnissa tulee huomioida suorien lajihavaintojen ohella myös lajin kannalta potentiaaliset elinympäristöt (erityisesti kesäaikaiset vasanhoito- ja laidunalueet) sekä arvioida, miten hanke vaikuttaa lajin esiintymiseen ja sen mahdollisuuksiin laajentaa elinaluettaan.

Metsähallitus toteaa, että Luikesneva-Susinevan ja Horhalanperän sekä osin myös Tevaniemen tuulivoima-alueet muodostavat toteutuessaan laajan tuulivoima-alueen Seitsemisen kansallispuiston länsipuolelle. Hankkeiden toteuttaminen lisää merkittävästi ihmistoimintaa ja siitä aiheutuvia häiriötekijöitä nykyisin pääosin harvaanasutulla alueella, mikä vaikuttaa todennäköisesti merkittäväällä tavalla myös metsäpeuran esiintymiseen. Arviointi Luikesneva-Susinevan tuulivoimahankkeen vaikutuksista metsäpeuraan tulee toteuttaa vertailukelpoisella tavalla Horhalanperän tuulivoimahankkeen kanssa, jotta hankkeiden yhteisvaikutusta Seitsemisen metsäpeurakantaan ja lajin leviämismahdollisuuksiin on hankkeiden YVA-menettelyn perusteella mahdollista arvioida. Vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida vaihemaakuntakaavatyössä laaditut metsäpeuraselvitykset.

Suomen riistakeskus korostaa metsäpeuran huomioimisen tärkeyttä hankkeessa. Metsäpeuraa on palautusistutettu Lauhanvuoren ja Seitsemisen kansallispuistoihin MetsäpeuraLife -hankkeessa (2016–2023) uuden populaation luomiseksi istutusalueille ja niitä ympäröiville alueille sekä kantojen yhdistämiseksi. Vuonna 2026 käynnistytävässä LIFEline4Fennicus -hankkeessa muun muassa jatketaan metsäpeuran palautusistutuksia kyseisillä alueilla. Suunnitellut Luikesneva-Susinevan

tuulivoimavaihtoehtot sijaitsevat lähellä metsäpeuran esiintymisalueita, ja itse hankealueelta on myös tehty metsäpeurahavaintoja. Lisäksi hankealueella on arvioitu sijaitsevan metsäpeuralle otollisia vasomisympäristöjä. Riistakeskus myös muistuttaa, että Luonnonvarakeskuksen ja tuulivoimayhtiöiden Tuuliriista-hankkeessa tutkitaan parhaillaan tuulivoiman vaikutuksia direktiivilajeihin (susi, metsäpeura, maakotka).

Varsinais-Suomen ELY-keskus toteaa, että jos hanke vaikuttaa metsäpeurojen osapopulaatioiden väliseen mahdolliseen liikkumiseen alueella, voivat vaikutukset ulottua osin Varsinais-Suomen alueelle. Alueiden välillä on jo huomattavasti ihmistoimintaa ja taajama-alueita. Vuodenaikasadonnaiset vaellukset ovat olennainen osa lajin ekologiaa, joten vaikutukset lajin reviirin- ja aluevalintaan on arvioitava huolellisesti.

Varsinais-Suomen ELY-keskus ja Suomen Riistakeskus nostavat esille, että metsäpeuran toinen alalaji poro muistuttaa elintavoiltaan metsäpeuraa ja välttelee tutkimusten mukaan tuulivoima-alueita etenkin vasomisaikaan joskus huomattavankin suurilla etäisyyksillä. Riistakeskus ja Luonnonvarakeskus toteavat, että metsäpeuraan kohdistuvien vaikutusten osalta keskeistä on tarkastella myös mahdollisia yhteisvaikutuksia viereisten tuulivoimahankkeiden kanssa.

Satakuntaliiton mukaan Luikesneva-Susinevan hankealue sijaitsee metsäpeurapopulaatioiden yhdistymiselle potentiaalisella alueella. Jo toimivien ja suunnitteilla olevien mm. Pirkanmaan vaihemaakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksilla voi olla Satakuntaliiton näkemyksen mukaan merkittävä haitallinen vaikutus metsäpeuraan ja lajin populaation vahvistamiseksi tehtyihin mittaviin ponnisteluihin. YVA-menettelyssä tulee arvioida vaikutukset lajiin ja sen suojelutyöhön.

Linnusto

Metsähallitus katsoo, että suunniteltu hankealue sijoittuu todennäköisesti korkeintaan tunnetun maakotkareviirin ulommalle reunavyöhykkeelle ja siihen kohdistuu hankkeessa todennäköisesti vain vähäisiä vaikutuksia. Metsähallitus kuitenkin huomauttaa, että maakotkan osalta arvioinnissa tulee huomioida mahdolliset yhteisvaikutukset muiden tuulivoimahankkeiden erityisesti Horhalanperän kanssa.

Ylöjärven kaupunki nostaa esille, että Seitsemisen kansallispuiston yhteydessä sijaitsee kansallisesti ja maakunnallisesti tärkeitä lintualueita. Hankkeen sekä muiden alueen hankkeiden muodostamat yhteisvaikutukset tulee arvioida näihin linnustoalueisiin ja lintujen muuttoreitteihin. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää karkote- ja häirintävaikutuksiin, esimerkiksi tuulivoimaa karttavien lajien, kuten kaakkurin, kohdalla.

15.12.2025

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen mukaan muuttolinnustoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa on tärkeää huomioida hankealueen ja sen ympäristön erityispiirteet. Esimerkiksi mikäli hankealueen lähellä on muuttota ohjaavia maantieteellisiä tekijöitä kuten soveltuvia levähdysalueita tai vesistöjä, saattavat linnut muuttaa tavanomaisesta poikkeavalla korkeudella. Muutonseurannan suunnittelussa tulee huomioida alueelle ominainen muuttolintulajisto. Muuttolinnustoseurannan ajankohta tulisi ajoittaa selvitettävien lajien parhaisiin muuttopäiviin. YVA-selostuksessa muuttolinnustoseurannan tuloksia käsitellessä tulee käsitellä ohjeistusta lyhyemmästä seurantajaksosta mahdollisesti syntyviä epävarmuuksia ja niiden vaikutusta arvioinnin luotettavuuteen.

Suomen riistakeskuksen mukaan tuulivoimalat häiritsevät myös metsäkanalintuja, joiden soidinalueet katoavat 500–1000 m etäisyydellä voimaloista. Lisäksi rakenteet aiheuttavat törmäyskuolleisuutta, joka on metsäkanalinnuilla merkittävä. Norjassa kuolleisuutta on vähennetty maalaamalla tornien alaosat mustiksi. Vastaavia keinoja tulisi selvittää myös tässä hankkeessa.

Luonnonvarakeskus huomauttaa, että pesimälinnusto-, muuttolintu- ja metsäkanalintuselvitykset on tehty vain yhtenä vuonna, mikä altistaa tulokset satunnaisvaihtelulle. Tämä epävarmuus tulee huomioida vaikutusten arvioinnissa. Lisäksi luontoselvityksissä ei tule rajata kartoitusta vain erityiskohteisiin, jotta kokonaiskuva alueen linnustosta ei vääristy. Soidinselvitysten tulokset ovat tärkeitä voimaloiden sijoittelussa.

Kalasto ja ravusto

Pohjois-Savon ELY-keskuksen kalatalousyksikkö alueellisena kalatalousviranomaisena korostaa, että hankkeen vaikutukset vesistöjen kala- ja rapukantoihin sekä kalastukseen tulee selvittää. Kalatalousyksikkö toteaa, että hankealueella ja eri sähkönsiirtovaihtoehtojen kohdalla on lukuisia havaintoja istutetuista sekä luontaisesti lisääntyvistä alkuperäisistä taimenkannoista. Alueen pienvesissä on ollut myös jokirapua, joka on erittäin harvinainen. Selvityksissä on huomioitava puuston poiston ja rakentamisen aikaiset vaikutukset esimerkiksi kiintoaineksen lisääntymiseen ja vedenlaadun muuhun heikkenemiseen sekä mahdolliseen uomien kuivumiseen. Lisäksi kalatalousyksikkö muistuttaa, että jatkossa hankealueen valuma-alueet tulisi esitellä käyttäen 3. jakovaiheen nimiä ja tunnuksia, jolloin tietojen haku eri tietokannoista olisi mahdollista.

Vaikutukset pinta- ja pohjavesiin

Varsinais-Suomen ELY-keskus on suositellut uuden *Maatuulivoiman rakentamisen vesistövaikutukset* -julkaisun (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, 2025) käyttöä YVA-hankkeiden jatkosuunnittelun yhteydessä. Julkaisun hyödyntäminen edesauttaa maakuntien välisten

vesistövaikutusten arviointien yhdenmukaistamista tuulivoimahankkeisiin liittyen.

Vaikutukset luonnonvarojen hyödyntämiseen sekä maa- ja kallioperään

Koska tuulienergiatuotannon toteuttaminen vaatii merkittävässä määrin maa- ja kiviaineksia, Pirkanmaan liitto katsoo, että massojen tarve ja niiden ottamis- ja kuljetustoiminnan vaikutukset tulisi aidosti tunnistaa osana YVA-prosessia. Nyt YVA-ohjelma toteaa, että vaikutukset luonnonvarojen hyödyntämiseen ovat paikallisia ja kohdistuvat hanke- ja voimajohdon alueelle ja niiden välittömään läheisyyteen. Pirkanmaan liitto katsoisi tarpeelliseksi, että myös neitseellisiä maa-aineksia korvaavien materiaalien saatavuutta ja etäisyyksiä kartoitettaisiin osana ilmastoon, luonnonvaroihin ja maaperään liittyvää vaikutusarviointia.

Melu- ja välkevaikutukset

Ikaalisten kaupunki tuo esille, että melu- ja välkevaikutusten arvioinnissa tulee käyttää uusimpia mallinnusmenetelmiä ja huomioida myös herkät kohteet, kuten asuinrakennukset ja vapaa-ajan asunnot. Meluselvityksessä tulee huomioida myös infraäänien mahdolliset vaikutukset.

Ympäristöterveys Pirteva pyytää varmistamaan, että melumallinnukset kattavat kaikki herkät kohteet ja että ohjearvot eivät ylitä. Tuulivoimaloiden melu ei saa aiheuttaa terveyshaittaa rakennusaikana eikä käytön aikana. Hankealueelta voi kantautua melua esimerkiksi Seitsemisen kansallispuistoon. Ylöjärven kaupunki toteaa, että melumallinnuksessa tulee esittää myös 35 dB:n raja ja huomioida yhteisvaikutukset Horhalanperän hankkeen kanssa. Melu- ja välkevaikutusten on rajoitettava Ikaalisten ja Parkanon alueille, eikä hanke saa rajoittaa Ylöjärven maankäyttöä. Sosiaalisten vaikutusten arvioinnissa on tarkasteltava, miten melu vaikuttaa retkeilijöiden luontokokemukseen.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto toteaa, että tuulivoimaloiden meluvaikutuksia voidaan vähentää ensisijaisesti sijoittamalla voimalat riittävän kauas häiriintyvistä asutuksesta ja loma-asunnoista. Tuulivoiman tuotantoalueen aiheuttamia terveys- ja viihtyisyyshaittoja tulee arvioida erityisesti hankealueen ympäristössä suuntiin, joissa alle kahden kilometrin säteellä on loma- ja asuinrakennuksia. Suunnitteluvaiheessa melumallinnukset tulee tehdä hankkeessa suunnitellun voimalatyypin korkeuden ja ominaisuuksien perusteella. Mallinnuksiin lähtömeluarvot tulee valita ohjelman mukaisesti niin, että ne vastaavat hankkeeseen suunniteltua teholtaan äänekkäintä voimalamallia ja lisätä siihen meluarvioinneissa tyypillisesti käytetty 2 dB:n varmuusvara. Mikäli voimalatyyppissä, tai niiden lähtömelutasoon, äänispektriin tai sykintätasoon tulee oleellisia muutoksia rakentamislupavaiheessa, melumallinnukset on

tarkistettava. Asumisterveysasetuksen mukainen yöaikainen meluraja (25 dB LAeq,1h klo 22–7) nukkumistiloissa on huomioitava.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston mukaan lisäksi tulee selvittää voimaloiden aiheuttaman välkkeen kohdentuminen, kesto ja vähentämismahdollisuudet dominanssivyohtyhykkeellä sijaitsevien vakituisten asuntojen ja loma-asuntojen osalta.

Vaikutukset ihmisten elinoloihin, terveyteen ja viihtyvyyteen

Ikaalisten kaupunki toivoo, että hankkeen tiedottamisessa huomioidaan myös vapaa-ajan asukkaat, joilla on oikeus saada tietoa hankkeen etenemisestä ja vaikutuksista.

Ylöjärven kaupunki nostaa esille, että Pirkanmaan liiton *Hiljaiset alueet Pirkanmaalla* -selvityksen mukaan Seitsemisen kansallispuisto ja länsi- ja kaakkoispuolinen alue on tunnistettu hiljaiseksi alueeksi. Hiljaisten alueiden tavoitteena on suojella luonnon monimuotoisuutta, ekologista tilaa ja maakunnan luonnonmaiseman ominaispiirteitä. Ylöjärven kaupunki toivoo, että hankkeen suunnittelussa otetaan huomioon Ylöjärven tunnetuimman matkailukohteen eli Seitsemisen kansallispuiston ominaispiirteet sekä sen vaikutusalueella toimivien yrittäjien toiminnan takaaminen.

Ympäristöterveys Pirtevan kehottaa tekemään maisemaselvitykset, miltä voimalat näyttävät Seitsemisen kansallispuistosta ja muilta tärkeiltä maisema-alueilta katsottuna, ottaen huomioon myös väliin jäävän puuston mahdolliset hakkuut. Selvitykset on tehtävä myös pimeään aikaan lentoestevalojen takia. Tuulivoimaloiden tuoma maisemallinen muutos voi vaikuttaa ihmisten terveyteen stressitasojen nousun kautta.

Sastamalan kaupungin ympäristöterveydensuojeluviranomainen pyytää huomioimaan hankkeesta aiheutuvat välke-, melu-, pöly- ja värinävaikutukset. Tuulivoimaloista ei saa aiheutua asumisterveysasetuksessa asetettujen sisämelun toimenpiderajojen ylityksiä. Hankkeen ei tule heikentää pohjavesien laatua eikä haitata asukkaiden terveellistä elinympäristöä tai alueen virkistyskäyttömahdollisuuksia.

Suomen riistakeskus muistuttaa, että suorat vaikutukset metsästyksen harjoittamiseen tulee arvioinnissa tarkastella huolellisesti ja avoimesti yhdessä paikallisten tahojen kanssa. YVA-ohjelmassa lukeva Tesoman Seudun Metsästysseura ry tulee korjata muotoon Tesoman Erämiehet ry. Lisäksi hanke sijoittuu sähkönsiirtoreitin osalta myös Yliskylän metsästysseura ry:n alueelle.

Yhteisvaikutukset

Ikaalisten kaupunki toteaa, että yhteisvaikutukset Horhalanperän ja Tevaniemen hankkeiden kanssa kaikki osatekijät huomioiden tulee tutkia perusteellisesti. Myös alueellinen terveydensuojeluviranomainen nostaa esille yhteisvaikutusten huomioon otamisen tärkeyden.

Aluehallintoviraston mukaan tuulivoimahankkeen yhteisvaikutuksia tulee tarkastella erityisesti Horhalanperän ja Tevaniemen tuulivoimahankkeiden kanssa. Ulkoisia sähköliittymiä ja linjoja arvioitaessa tulisi selvittää mahdollisuudet lähialueen tuulivoimahankkeiden yhteisiin muuntoasemiin, sähkölinjoihin ja/tai johtokäytäviin liittyessä valtakunnanverkkoon.

Ylöjärven kaupungin mukaan yhteisvaikutusten arviointi korostuu, kun hankkeita sijoittuu useita toistensa lähialueille. Hankkeet sijoittuvat Seitsemisen kansallispuiston ja Helvetinjärven kansallispuiston välisen yhtenäisen metsäalueen välittömään läheisyyteen. Ylöjärven kaupunki esittää, että tuulivoimahankkeiden vaikutuksia metsien ekologiseen kytkeytyneisyyteen ja virkistysverkon jatkuvuuteen tulisi tarkastella yli kuntarajojen.

Satakuntaliitto painottaa riittävien selvitysten ja yhteisvaikutusten arvioinnin merkitystä, mukaan lukien sähkönsiirtoverkon vaikutukset. Osana yhteisvaikutusten arviointia tulee kiinnittää huomiota myös kasaantuviin vaikutuksiin ja ylimaakunnallisiin vaikutuksiin. Selvitysten pohjalta tehtyjen johtopäätösten perustelut on esitettävä selkeästi ja ymmärrettävästi.

Suomen riistakeskuksen mukaan erityistä huolta herättää lukuisten hankkeiden todennäköiset yhteisvaikutukset, ja tutkimustiedon puute näistä vaikutuksista. Riistakeskus katsoo, että erityistä painoarvoa YVA-menettelyissä tulisi asettaa eri hankkeiden yhteisvaikutusten arviointiin.

Myös Luonnonvarakeskus painottaa hankkeen yhteisvaikutusten tarkastelua muiden lähialueen tuulivoimahankkeiden kanssa. Hankkeen vaikutuksia arvioidessa on tärkeää huomioida, että yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille, kuten suurpedoille. Luonnonvarakeskus huomauttaa myös, että Natura 2000 -alueiden läheisyyteen sijoittuvassa tuulivoimarakentamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota sellaisiin herkkiin lajeihin, joiden tilankäyttö on laajaa ja/tai joiden laadukkaista elinympäristöistä on Suomessa puute.

Myös Varsinais-Suomen ELY-keskus toivoo, että vesistövaikutusten arvioinnissa kiinnitetään huomiota yksityiskohtaisempaan yhteisvaikutusten tarkasteluun sekä rakentamisen aikaisen vesistökuormituksen vähentämiseen. Hankkeita on erittäin paljon ja alueelle sijoittuu arvokkaita pienvesiä sekä erinomaisen tai hyvän tilan omaavia luokiteltuja vesimuodostumia, joiden hyvän tilan pysyvyys heijastuu laajemmalle alueelle.

Alueellinen kalatalousviranomainen pyytää huomioimaan läheisten tuuli- ja aurinkovoimahankkeiden yhteisvaikutukset alueen vesistöihin ja kalatalouteen, erityisesti taimenkantoihin.

Liikennevaikutukset

Väylävirasto pyytää huomioimaan voimaloiden sijoittamisessa *Väyläviraston tuulivoimalaohjeen* (Liikenneviraston julkaisuja 8/2012). Ohje on päivityksessä. Tuulivoimalan vähimmäisetäisyys on voimalan kokonaiskorkeus (torni + lapa) + suoja-alue maantien keskeltä lukien. Väyläviraston lausunnossa on viittaus ajantasaisiin ohjeisiin, jotka liittyvät mm. rakenteiden sijoittamiseen ja työskentelyyn sekä tiealueella että rautatiealueella. Lisäksi Väylävirasto huomauttaa, että tuulivoimalakuljetukset tulisi ensisijaisesti suunnitella muuta reittiä kuin rautatientasoristeysten kautta. Tasoristeysluvan tarpeesta voi olla yhteydessä Väylävirastoon. Väylävirasto pyytää lisäksi ottamaan huomioon tuulivoimalan osien kuljettamisreittien suunnittelussa Väyläviraston hanke- ja suunnittelukohteet.

Pirkanmaan ELY-keskuksen liikenne- ja infrastruktuurivastuualueen mukaan hankealue sijaitsee suhteellisen etäällä valtion maantieverkosta, mutta etenkin rakentamisen aikana merkittäviä vaikutuksia voi aiheutua laajalle alueelle, joten liikennejärjestelyt ja vaikutusten arviointi on tehtävä varhaisessa vaiheessa. YVA-ohjelma antaa hyvät lähtökohdat hankkeen riittävään liikennevaikutusten arviointiin. YVA-menettelyssä tulee riittävällä tarkkuudella selvittää satamasta hankealueelle ulottuvan kuljetusreitin sekä käytön aikaisen huoltoreitin ominaisuudet ja vaikutukset koko reitillä, jotta voidaan arvioida kuljetusten ja huoltoliikenteen vaikutukset liikenneverkkoon (tierakenteiden riittävyys, parantamistarpeet ym.) sekä liikenteeseen. Selvityksissä tulee erityisesti huomioida raskaan liikenteen lisääntymisen vaikutukset tieverkkoon, asutukseen ja alueidenkäyttöön sekä liikenteen aiheuttamien haittojen lieventämismahdollisuudet. Mahdollinen tiesuunnitelman tarve on hyvä selvittää jo hankkeen suunnittelun alkuvaiheessa. Hanketoimijan vastuulla on tarvittavat maantieverkon parannukset, tien rakenteiden korjaaminen ja liikenteestä aiheutuvien haitallisten vaikutusten lieventäminen vuorovaikutuksessa tienpitäjän sekä muiden vaikutuksille alttiiden tahojen kanssa. Pirkanmaan ELY-keskuksen L-vastuualue pitää useiden eri tuulivoimahankkeiden kuljetusten koordinoitua ja ajallista yhteensovittamista järkevänä, jotta vältetään esimerkiksi päällekkäiset parannustyöt.

Traficom pyytää huomioimaan lentoestelupaprosessiin liittyen, että ilmailulain 158 § muutos on astunut voimaan 1.9.2025. Lentoesteen pystyttäjän tulee selvittää, tarvitseeko kohde lentoesteluvan sekä liittää lentoestelupahakemukseen itse hakemansa esiselvitykset ennen hakemuksen jättämistä Traficomille. Hakijan on liitettävä hakemukseensa

15.12.2025

Suomessa toimivien lentomenetelmäsuunnittelijoiden ja vaikutuspiirissä olevan lentopaikan ylläpitäjän esiselvitykset esteen vaikutuksista.

Vaikutukset tietoliikenteeseen, voimalinjoihin ja tutkiin

Fingrid Oyj toteaa, että kantaverkkoliityntöjen tulee täyttää tekniset vaatimukset, jotka on esitetty Fingridin yleisissä liittymisehdoissa (YLE). Yleisten liittymisehtojen lisäksi voimalaitosten tulee täyttää Fingridin järjestelmätekniset vaatimukset (VJV). Fingrid suunnittelee uutta 400+110 kilovoltin (kV) voimajohtoyhteyttä välillä Kristiinankaupunki-Nokia, joka sijoittuu Luikesneva-Susinevan tuulivoima-alueen laitaan. Fingrid muistuttaa, että tuulivoimalat tulee sijoittaa vähintään 1,5 x tuulivoimalan maksimikorkeuden määrittämän etäisyyden päähän johtoalueen ulkoreunasta mitattuna.

Hankealuetta lähin Caruna Oy:n nykyinen 110 kV:n voimajohto Melo – Rännäri sijaitsee noin 10 km etäisyydellä hankealueelta länteen ja luoteeseen. Luikesneva-Susinevan tuulivoimahankkeen verkkoliityntää varten tarvittavan voimajohdon tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee pyytää risteämälausunto Caruna Oy:ltä kohdissa, joissa tuulivoimahankkeen voimajohto risteää Caruna Oy:n 110 kV:n suurjännitteisen jakeluverkon kanssa sekä kohdissa, joissa voimajohtoa suunnitellaan Carunan nykyisten 110 kV voimajohtojen rinnalle ja läheisyyteen. Mikäli Caruna Oy:n sähköverkkoon kohdistuu siirto- tai muutostarpeita, vastaa siirto- ja muutostalustuksista siirron tilaaja.

Cinia Oy toteaa, että sähkönsiirto johdoista pitää tehdä tuulivoimahankkeen toimesta erikseen vaarajänniteselvitys lähellä olevien Cinian kaapeleiden osalta (risteämät ja rinnakkain kulkevat johdot). Jatkossa hankkeen vaikutusalueelle ei voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Digita Oy:n mukaan antenni-tv:n vastaanotto voi häiriintyä merkittävästi tuulivoimaloiden vuoksi, erityisesti silloin kun rakennukset sijaitsevat lähetyksaseman ja tuulipuiston välissä. Pahimmillaan tv-signaali voi estyä kokonaan. Koska antenni-tv toimii myös viranomaisten vaaratiedotteiden kanavana, häiriöt voivat vaikuttaa yleiseen turvallisuuteen.

Tuulivoimaloiden vaikutukset antenni-tv:n näkyvyyteen tulisi selvittää jo ennen kaavoitus- ja rakennuslupapäätöksiä. Häiriöiden korjaaminen ei kuulu Digitan vastuulle, vaan häiriön aiheuttaja vastaa korjaustoimista ja kustannuksista. Digita korostaa, että häiriöt voidaan nykyisin ennustaa riittävällä suunnittelulla ja hanketoimijan on otettava vastuu ennakkosuunnittelusta. Häiriön poistokeinoja toteutettaessa on otettava huomioon myös alueen muut tuulivoiman rakentamishankkeet, joista voi muodostua yhteisvaikutuksena häiriötä radio- ja tv-verkon lähetyksille.

Telia Finland Oyj toteaa, että Luikesneva–Susinevan hankealueella kulkee Telian radiolinkkiyhteyksiä. Molemmissa voimalasijoitteluvaihtoehdoissa (VE1 ja VE2) voimalat voivat häiritä radiolinkkien toimintaa. Voimaloiden

tarkat sijainnit on toimitettava Telialle, jotta etäisyydet radiolinkkiyhteyksiin voidaan varmistaa ja tarvittaessa selvittää korvausvaihtoehdot sekä korvauskustannukset. Jokaisen tuulivoimalan lavan ja radiolinkin välinen etäisyys tulee olla aina vähintään 100 metriä. Telia edellyttää, että mahdollisista radiolinkkien korvauskustannuksista vastaa tuulivoimahanke. Lisäksi hankkeen tulee tehdä erillinen vaarajänniteselvitys sähkönsiirtojohdoista lähellä olevien Telian kaapeleiden osalta (risteämät ja rinnakkaiset johdot).

Ilmatieteen laitos huomioi, että Luikesneva-Susinevan hanke sijoittuu Kankaanpään sääätutkan itäpuolelle noin 35 kilometrin etäisyydelle. Toteutuessaan hanke aiheuttaa merkittävää tutkahäiriötä ja saattaa vaikuttaa alueen sääpalveluiden laatuun. Ilmatieteen laitos on huolissaan sääätutkamittausten tulevasta laadusta ja käy parhaillaan keskusteluja mahdollisuudesta edellyttää kompensatiomittauksia tämänkaltaisilla alueilla. Vaikka konkreettista ehdotusta ei vielä ole, Ilmatieteen laitos haluaa tässä vaiheessa tuoda esiin mahdollisen tulevan vaateensa kompensatiomittauksista.

Vaikutukset puolustusvoimien toimintaan

Ympäristövaikutusten arvioinnissa Puolustusvoimien toiminta on otettava huomioon osana terveellistä ja turvallista elinympäristöä koskevaa valtakunnallista alueidenkäyttötavoitetta. Alueidenkäytön suunnittelussa maanpuolustuksen kehittämistarpeet ja toimintamahdollisuudet tulee huomioida myös alueidenkäyttölain 4 a § perusteella. Puolustusvoimat lausuu, että YVA-ohjelmassa on käsitelty hankkeen vaikutuksia Puolustusvoimien tutkien ja valvontajärjestelmien toimintaan sekä todettu Puolustusvoimien hyväksynnän olevan edellytyksenä tuulivoimahankkeen toteuttamiselle. Puolustusvoimat toteaa, että hankkeelle tulee saada ajantasaisiin hanketietoihin (tuulivoimaloiden lukumäärä, maksimikokonaiskorkeus, koordinaatit) perustuva, myönteinen Pääesikunnan hyväksyttävyytyslause ennen tuulivoimaloiden rakentamisen mahdollistavan kaavan hyväksymistä. Jos toteutettavien tuulivoimaloiden lukumäärä on suurempi, tuulivoimalat ovat yli 10 metriä korkeampia tai sijoittelu poikkeaa yli 100 metriä hyväksyttävyytslausunnon mukaisista tiedoista, Pääesikunnalta tulee saada uusi lausunto hankkeen hyväksyttävyydestä ja selvitystarpeista.

Puolustusvoimat on aiemmin lausunut Horhalanperän tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteydessä, ettei se pidä Horhalanperä-Vakerinmäki -välistä sähkönsiirtoreittiä toteuttamiskelpoisena. Täten Puolustusvoimat toteaa, ettei Horhalanperän tuulivoimahankkeen kanssa yhteinen Vakerinmäen sähköasemalle kulkeva sähkönsiirtovaihto SVE3 ole toteuttamiskelpoinen Horhalanperä-Vakerinmäki -väliseltä osuudeltaan. Puolustusvoimat ei näe estettä SVE3:n Luikesneva-Susinevan ja Horhalanperän välisen

maakaapeliosuuden tai sähkönsiirtovaihtoehtojen SVE1, SVE2 ja SVE4 toteuttamiselle YVA-ohjelmassa esitettyjen tietojen perusteella.

Yhteenveto mielipiteistä

Arviointiohjelmasta annetuissa kansalaisten ja yhdistysten mielipiteissä pääasiassa vastustettiin Luikesneva-Susinevan tuulivoimahankkeen toteutumista alueelle. Mielipiteissä esitettiin erilaisia huomioita ja lisätiedon tarpeita ympäristövaikutusten arviointiin hankealueella ja sen ympäristössä. Mielipiteen esittäjissä oli mukana esimerkiksi paikallisia asukkaita, vapaa-ajan asukkaita, kauempaa tulevia retkeilijöitä ja erilaisia yhdistyksiä.

Keskeiset huolenaiheet liittyivät maisemavaikutuksiin, luonnon monimuotoisuuteen ja eläimistöön kohdistuviin vaikutuksiin, melu- ja välkevaikutuksiin, kiinteistöjen arvon alenemiseen sekä virkistyskäyttöön ja elinympäristön viihtyisyyteen liittyviin vaikutuksiin (mökkeily, retkeily, luontomatkailu, hiljaiset alueet).

Lisäksi alueen eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset liittyen erityisesti luontoarvoihin, meluun, välkkeeseen, maisemaan ja vesistöihin nousevat esille. Myös Luikesneva-Susinevan hankkeen poikkeaminen maakuntakaavasta huolestutti mielipiteen esittäjiä.

Yleistä

Monessa mielipiteessä korostetaan, että hankealue sijoittuu lähes kokonaan alueelle, jolle ei ole osoitettu tuulivoimarakentamista maakuntakaavassa. Tämä herättää huolta maakuntakaavoituksen ohjausvaikutuksen heikkenemisestä. Maakuntakaavan ohittamisen koetaan heikentävän esimerkiksi kaavoituksen ennakoitavuutta ja kuntalaisten luottamusta päätöksentekoon. Mielipiteissä edellytetään esimerkiksi kaavayhteensopivuuden osoittamista, vaikutusten erityisen huolellista ja luotettavaa arviointia sekä hankkeen supistamista realistisempiin vaihtoehtoihin, jotka eivät vaaranna maakuntakaavoitukselle asetettuja tavoitteita tai muita maakuntakaavoituksen suojaamia intressejä.

Useat mielipiteen esittäjät kertovat myös huolensa alueen kiinteistöjen arvon alenemisesta maisema-, melu- ja välkehaittojen vuoksi. Näihin ehdotetaan korvaus- ja kompensatiomalleja asukkaille. Monet mielipiteen esittäjät nostavat esille myös ympäristöluvan tarpeen, jotta hankkeen haittojen hallinta, seuranta ja valvonta voitaisiin varmistaa.

Vaikutukset maisemaan

Useat mielipiteen esittäjät ilmaisevat huolensa siitä, että 320 metriä korkeat tuulivoimalat ja niiden lentoestevalot muuttaisivat alueen nykyiset erämaaluonteiset metsä-, suo- ja järvimaisemat pysyvästi teolliseksi.

15.12.2025

Palautteissa on myös mainintoja lähiseudun viehättävästä perinteisestä maaseutumiljööstä. Pimeän ajan luonnontilainen maisema katoaisi, mikä heikentäisi alueen vetovoimaa vapaa-ajan asutukselle ja matkailulle. Myös maiseman yhteisvaikutuksista ollaan huolissaan. Useissa mielipiteissä toivotaan havainnekuvia arvokohteiden lisäksi mökkijärvien rannoilta ja kyläalueilta eri vuoden- ja vuorokaudenaikoina. Esille nousevat esimerkiksi Iso Kärppäjärvi, Alinen Kivijärvi ja Ojajärvi. Länteen suuntautuvien sähkönsiirron ilmajohtovaihtoehtojen (SVE1 ja SVE2) koetaan pirstovan maisemaa ja sijoittuvan liian lähelle suojelu- ja kulttuurimaisemakohteita. SVE1 ja SVE2 kulkevat maakunnallisesti arvokkaiden kulttuurimaisemien läpi ja niiden välittömässä läheisyydessä. SVE1 sijoittuu Alaskylän kulttuurimaisemaan ja SVE2 Kallionkielen-Tevaniemen-Riitalan kulttuurimaisemaan. Lisäksi reittejä lähellä on Riitalan-Heittolan ja Poltinjoen kulttuurimaisemat. Maakaapelivaihtoehdot (SVE3 ja SVE4) nähdään ympäristövaikutuksiltaan vähemmän haitallisina.

Vaikutukset luonnonympäristöön

Mielipiteissä otetaan kantaa YVA-ohjelmassa esitettyjen luontoselvitysten laatuun ja kattavuuteen. Esimerkiksi metsäpeura- ja linnustoselvitykset tulisi tehdä usean eri vuoden ajalta, jotta saataisiin luotettavaa tietoa hankealueen ja sen ympäristön merkityksestä lajeille. Hankkeen katsotaan vaarantavan EU:n MetsäpeuraLIFE -hankkeiden tavoitteet metsäpeuran palauttamiseksi Seitsemisen alueelle. Mielipiteissä pyydetään huomioimaan, että metsäpeuran vasomis- ja laidunalueet ulottuvat hankealueelle, mikä voi vaarantaa populaation vasomisen. Metsäpeura häiriintyy herkästi, mikä edellyttää puskurivyöhykkeitä ja ekologisten käytävien säilyttämistä. Myös eri luonnonsuojeluyhdistykset painottavat metsäpeuran huomioimista luontoselvityksissä.

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry ja sen paikallisyhdistykset Ylä-Satakunnan ympäristöyhdistys ry ja luonnonsuojeluliiton Ikaalisten yhdistys ry toteavat, että metsäpeuran välttämiskäyttäytymiseen liittyvät häiriötekijät, kuten tuulivoima-alueet ja niihin liittyvä infrastruktuuri, on otettava huomioon erityisen huolellisesti sekä rakentamisen että käytön aikana. Arvioinnissa tulee selvittää, säilyvätkö kulkuyhteydet vasanhoitoalueiden ja talvilaidunten välillä, sekä miten hanke vaikuttaa lajin mahdollisuuksiin laajentaa elinaluettaan. Tavoitteet kannan kasvulle, kantojen yhdistymiselle ja geneettisen monimuotoisuuden lisääntymiselle tulee turvata. Yhdistykset huomauttavat, että Luonnonvarakeskuksen MetsäpeuraLIFE -hankkeen tuottamat uudet tutkimustulokset valmistuvat vasta vuonna 2027. Arviointiohjelmaan on lisättävä metsäpeuraselvitys, joka käsittelee lajin aseman erityisenä suomalaisena alkuperäislajina sekä siihen liittyvät kansainväliset velvoitteet ja LIFE-hankkeiden tavoitteet. Lisäksi ekologinen mallinnus ja maastokartoitukset ovat yhdistysten

15.12.2025

mukaan välttämättömiä, jotta voidaan varmistaa, ettei hanke vaaranna metsäpeuran suojelutavoitteita.

Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys toteaa, ettei ole perusteita muodostaa Seitsemisen kansallispuiston tuntumaan suuria vaihemaakuntakaavan vastaisia tuulivoima-alueita. Jo pelkästään Horhalanperän suppeampi vaihtoehto yhdessä Luikesneva-Susinevan tuulivoimahankkeen kanssa vaarantaa linnustoa ja myös metsäpeuran selviytymistä. Yhdistys toteaa, että maakotkan mahdolliseen liikkumiseen hankealueella on kiinnitettävä erityistä huomiota. Hankkeen suunnitellut voimalat ovat liian lähellä sääksen pesiä ja Sääksisäätiön ohjeen mukaista 2 kilometrin suojavyöhykettä pesiin tulisi noudattaa.

Hankealueelta ja hankealueen lähistöltä on havaintoja uhanalaisista ja/tai tuulivoimalle aroista lintulajeista. Näiden lajien osalta on tehtävä lintutieteellisen yhdistyksen mukaan tarkat pesä- ja lentoreittikartoitukset. Riittävät suojavyöhykkeet tulee myös jättää. Yhdistys suosittelee useamman maastokauden pesimälinnusto-, muuttolinnusto- ja pöllöselvityksiä sekä erityistä huomion kiinnittämistä myös metsäkanalintuihin. Hanke saa kuitenkin kiitosta siitä, että linnustonselvitykset ovat osittain määrällisesti korkeammalla tasolla kuin monessa muussa hankkeessa. Yhdistys myös muistuttaa, että sähkönsiirtoreittien linnustonselvitys tulee tehdä riittävän kattavasti ja riittävältä vaikutusalueelta. Huuhkajan reviirien ja pesäpaikkojen selvittäminen on välttämätöntä – etenkin sähkönsiirtoreiteiltä (SVE1 ja SVE2) ja niiden läheisyydestä. Yhdistys suosittelee maakaapelointia haittojen ehkäisemiseksi. YVA-menettelyn vaikutusarvioinneissa on painotettava yhdistyksen mukaan tulevaisuudessa entistä enemmän tuulivoimaloista aiheutuvaa häirintävaikutusta linnustolle. Haitallisen häiriövaikutuksen ulottuvuus tuulivoimalle aroille lajeille (kuten pöllöt, petolinnut, metsäkanalinnut) arvioidaan nyt liian lyhyeksi. Uusi tutkimustieto puoltaa muutosta arviointiin.

Luonnonsuojeluyhdistykset nostavat esille, että hankealueella ja sen läheisyydessä sijaitsee tärkeitä huomioitavia suojelualueita, uhanalaisia lajeja ja elinympäristöjä, luontodirektiivin lajeja ja pienvesiä, joihin vaikutukset pyydetään arvioimaan huolellisesti. Luonnonsuojeluyhdistykset toteavat, ettei Särkilammen ja Teerinevan suojelualueille saa rakentaa, ja niiden arvot on turvattava myös toteutusvaiheessa. Kyseisillä alueilla on myös metsäpeuran vasanhoitoon erittäin sopivia elinympäristöjä. Lisäksi metsälakikohteet on jätettävä rakentamisen ulkopuolelle. Yhdistykset myös tuovat esiin lintuvesiensuojeluohjelman kohteen Vähäjärven, joka sijaitsee vain 142 metrin päässä sähkönsiirtoreitin SVE1 päätepisteestä. Vähäjärvi on linnustollisesti arvokas kosteikko, joka tarjoaa elinympäristön uhanalaisille ja EU:n lintudirektiivin lajeille. Sen ekologisen tilan

heikentäminen vaarantaisi kansalliset ja kansainväliset suojeluvelvoitteet, joten SVE1 tulisi poistaa sähkönsiirron vaihtoehtoista.

Mielipiteissä nostetaan esille ekologisen verkoston huomioiminen vaikutusten arvioinnissa. Aiheeseen liittyen esimerkiksi todetaan, että Luikesneva-Susinevan alue muodostaa laajan ja luonnontilaisen suo- ja metsäaluekokonaisuuden, joka toimii tärkeänä hiilinieluna ja monimuotoisen luonnon elinympäristönä. Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry ja sen paikallisyhdistykset tuovat esille, että useiden tuulivoima-alueiden keskittymä voi johtaa ekologisten yhteyksien pirstoutumiseen. Tuulivoimaloiden ja sähkönsiirron yhteisvaikutukset voivat olla merkittäviä erityisesti linnustolle ja laajoja elinpiirejä käyttäville lajeille. Luonnonsuojeluyhdistykset toteavat, että hankkeen YVA-ohjelma tunnistaa ekologisten verkostojen selvittämisen tarpeen, mutta ei määrittele, miten kytkeytyvyyttä aiotaan selvittää ja mallintaa. Selvityksessä tulee huomioida lajien erilaiset elinympäristövaatimukset ja kulkureitit sekä kiinnittää erityistä huomiota herkästi häiriintyviin, uhanalaisiin, vaarantuneisiin ja maakunnan vastuulajeihin. Tuulivoimaloiden ja niihin liittyvän infrastruktuurin sijoittelu ei saa muodostaa esteitä tärkeille kulkureiteille, ja rakentamisen sekä käytön aikaisiin häiriöihin (melu, liikenne, valosaaste) on esitettävä lievennyskeinoja. Yhdistysten mukaan YVA-selvitystä tulee täydentää ekologisella käytäväänalyysillä, jossa tarkastellaan hankealueen merkitystä osana laajempaa maisemallista ja lajikohtaista verkostoa. Ekologisen kytkeytyvyyden säilyminen on osoitettava ja mallinnettava konkreettisesti hyödyntäen muun muassa Zonation 2024 -aineistoja monimuotoisuuttaan säilyttäneistä metsistä. Lisäksi on tarkasteltava alueen pinta- ja virtavesiä sekä suoalueita osana ekologista verkostoa käyttäen lähdeaineistoja ja maastohavaintoja. Samalla on esitettävä haittojen lieventämiskeinot sekä arvio niiden vaikutuksesta verkostojen säilymiseen.

Melu- ja välkevaikutukset

Alueen hiljaisuus koetaan mielipiteissä keskeisenä hyvinvointitekijänä ja arvona. Tuulivoimaloiden melu, välke ja lentoestevalot heikentäisivät asumisviihtyvyyttä ja vapaa-ajan viettoa. Terveyshaittoina mainitaan esimerkiksi unihäiriöt ja stressi. Mielipiteissä vaaditaan kattavia melu- ja välkemallinnuksia, jotka huomioivat äänen, välkkeen, matalataajuisen melun ja infraäänien kantautumisen vesistöjen yli. Mallinnuksia toivotaan tehtävän useilla tuulennopeuksilla ja -suunnilla myös yöajan olosuhteissa, ja tulosten esitettävän karttamuodossa vähintään 5–10 km säteellä. Mielipiteissä myös esimerkiksi toivotaan, että välkemallinnus suoritettaisiin kaikkien 1–3 kilometrin etäisyydellä tuulivoimaloista sijaitsevien vakituisten ja vapaa-ajan kiinteistöjen osalta, ja että ääni- ja välkemittaukset tehtäisiin ennen voimaloiden käyttöönottoa varmistaen, että ne eivät ylitä raja-arvoja.

Vaikutukset luonnon virkistyskäyttöön ja asuinviihtyvyyteen

Mielipiteissä toivotaan huolellista vaikutusten arviointia erilaisiin virkistyskäytön muotoihin, kuten retkeilyyn, ulkoiluun, marjastukseen, sienestyskäyttöön, kalastukseen, metsästyskäyttöön ja luontomatkailuun. Moni vapaa-ajan asukas on tuonut esiin asuinviihtyvyyteen ja mökkeilyyn liittyvät arvot alueella. Alueen luonto, sen monimuotoisuus, hiljaisuus ja erämaiset maisemat ovat monelle tärkeitä virkistyskäytön, hyvinvoinnin ja rauhoittumisen lähteitä. Moni mielipiteen esittäjä kokee, että tuulivoimarakentaminen heikentäisi alueen vetovoimaa retkeily-, marjastus- ja metsästysalueena sekä luontomatkailukohteena. Mielipiteissä nostetaan esille hankealueen Pirkan taival -reitti sekä omatoiminen virkistyskäyttö alueella. Alue on tärkeä lähiluontoalue kyläläisille sekä myös joillekin kauempaa tuleville luonnossa liikkujille. Esille nousee myös jäänheittovaara Pirkan taipaleella. Huolta aiheuttavat lisäksi rakentamisen aikainen raskas liikenne ja sen vaikutukset liikkumiseen. Alueen hankkeiden yhteisvaikutukset Seitsemisen kansallispuiston matkailuun arvioidaan kielteisiksi. Melu-, välke- ja maisemavaikutusten koetaan olevan kytköksissä asuinviihtyvyyteen.

Asukaskyselyn kattavuuteen toivotaan laajaa vaikutusalueutta (vähintään 6–9 km) ja se tulisi kohdistaa sekä vakituksille että vapaa-ajan asukkaille. Aureen kyläseura ry toteaa, että asukaskyselystä on tiedotettava riittävän laajasti ja osallistumisen oltava mahdollista sekä postikyselynä että verkkokyselynä.

Saukon Seudun Metsästäjät ry kiittää hankevastaavaa aktiivisesta yhteistyöstä ja varhaisesta osallistamisesta. Yhdistys pyytää huomioimaan hankealueella sijaitsevan kiinteistönsä ja metsästysmajan käytön turvaamisen hankkeen suunnittelun yhteydessä.

Yhteisvaikutukset

Useissa mielipiteissä korostetaan, että Luikesneva–Susineva, Horhalanperä ja Tevaniemi muodostavat käytännössä yhden ylikunnallisen, laajan tuulivoimakokonaisuuden, joiden vaikutusten koetaan lisääntyvän ja kumuloituvan useiden hankkeiden toteutuessa samanaikaisesti. Yhteisvaikutukset luontoarvojen, melun, välkkeen, maiseman ja vesistöjen osalta pyydetään arvioimaan mallinnuksilla ja muilla selvityksillä huolellisesti.

Sähkönsiirron vaikutukset

Länteen suuntautuvat ilmajohtovaihtoehdot (SVE1 ja SVE2) herättävät mielipiteen esittäjissä vastustusta, koska ne pirstovat maisemaa, kulkevat pohjavesialueiden ja virtavesien yli/läheisyydessä sekä sijoittuvat lähelle suojelu- ja kulttuurimaisemakohteita, virkistysreittejä sekä maa- ja

metsätalouden alueita. Maakaapelivaihtoehdot nähdään ympäristövaikutuksiltaan soveltuvampina hankkeeseen.

6. YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO ARVIOINTIOHJELMASTA

Yleiset huomiot ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Pirkanmaan ELY-keskus yhteysviranomaisena toteaa, että Luikesneva-Susinevan tuulivoimahankkeen YVA-ohjelma täyttää pääosin ympäristövaikutusten arviointiohjelmalle YVA-laissa ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (277/2017, YVA-asetus) asetetut sisältövaatimukset.

Yhteysviranomainen on ottanut tässä lausunnossa huomioon arviointiohjelman kuulutusaikana annetut viranomaisten lausunnot ja kansalaisten sekä yhdistysten mielipiteet. Vaikutustenarviointi tulee tehdä arviointiohjelmassa kuvatulla tavalla huomioiden tämä yhteysviranomaisen antama lausunto. Hankkeesta vastaavan ja arviointia tekevien eri alojen asiantuntijoiden tulee käydä YVA-ohjelmasta annetut lausunnot ja mielipiteet kokonaisuudessaan läpi sekä ottaa näissä esitetyt tiedot tarpeellisessa määrin huomioon arviointeja tehdessä.

Hankekuvaus ja hankkeen vaihtoehdot

YVA-menettelyn keskeisimpiin periaatteisiin kuuluu vaihtoehtotarkastelu, jonka tarkoituksena on tukea päätöksentekoa tuottamalla tietoa hankkeen vaihtoehtoisista ratkaisuista ja niiden ympäristövaikutuksista sekä vaikutusten eroavaisuuksista.

Luikesneva-Susinevan hankealue sijoittuu pääosin Ikaalisten kaupungin alueelle ja pohjoisosaltaan lisäksi Parkanon kaupungin alueelle. Hankkeessa tarkastellaan voimalamääriltään kahta erilaista vaihtoehtoa. Vaihtoehdossa VE1 hankealueelle suunnitellaan 33 tuulivoimalaa ja vaihtoehdossa VE2 voimalamäärä on 24. Yhteysviranomainen esittää, että YVA-menettelyssä olisi hyvä tarkastella myös maltillisempaa voimalavaihtoehtoa, koska hankealue poikkeaa merkittävästi maakuntakaavasta. Tämän on nostanut esille myös Pirkanmaan liitto lausunnossaan. Luikesneva-Susinevan alustavan tuulivoimalasijoittelun mukaisesti kummankaan hankevaihtoehdon voimaloita ei sijoitu maakuntakaavamerkinnoin osoitetulle tuulivoimatuotannon alueelle. Yhteysviranomainen toteaa, että viimeistään osayleiskaavaa laadittaessa tulee valittua sijoittumista ja kaavaratkaisua perustella riittävästi. Maakuntakaavasta poikkeaminen on herättänyt saapuneissa lausunnoissa ja mielipiteissä kritiikkiä.

15.12.2025

Kuulemispalautteessa on nähty ongelmalliseksi hankkeen sijoittelu hiljaisuuden ja erämaisyyden, virkistyskäytön ja vapaa-ajan asumisen, kylämaaisemien sekä luonnon monimuotoisuuden, ekologisen verkoston ja metsäpeuran kannalta tärkeille alueille. Yhteysviranomaisen toteaa, että hankkeen ympäristövaikutusten arviointi tulee tehdä huolellisesti ja kuunnellen viranomaisten sekä kansalaisten huolenaiheita ja näkökulmia. Hankkeen tuulivoimala- ja sähkönsiirtovaihtoehtojen sijoittelun muokkausta ja haitallisten vaikutusten lieventämis- ja ehkäisykeinoja tulee harkita tehtävien selvitysten tulosten, saatavilla olevan tutkimustiedon sekä saadun palautteen perusteella. Yhteisvaikutusten tarkastelua pidetään tarpeellisenä, koska alueelle suunnitellut tuulivoimahankkeet muodostavat merkittävän alueellisen kokonaisuuden.

Sähkönsiirron verkkoliityntää varten hankkeessa rakennetaan uusi joko 110 kV:n tai 400 kV:n ilmajohto, tai 33 kV:n tai 110 kV:n maakaapeli. Vaihtoehdot SVE1 ja SVE2 suuntautuvat länteen Caruna Oy:n Teiharju-Parkano 110 kV voimajohdon varteen. SVE3 suuntautuu itään Horhalanperän tuulivoimahankkeen sähköasemalle, sillä vaihtoehdon suunnitelmiin kuuluu yhteisjohto Horhalanperän tuulivoimahankkeen kanssa. Vaihtoehtona tutkitaan myös liittymistä suunnittelualueella Fingrid Oyj:n 110 kV:n tai 400 kV:n voimalinjaan (SVE4).

Puolustusvoimat on tuonut lausunnossaan esille, ettei Horhalanperän tuulivoimahankkeen kanssa yhteinen Vakerinmäen sähköasemalle kulkeva sähkönsiirtovaihtoehto SVE3 ole toteuttamiskelpoinen Horhalanperä-Vakerinmäki -väliseltä osuudeltaan. Pirkanmaan liitto suosittelee välttämään vaihtoehtojen SVE1 ja SVE2 mukaisten uusien maastokäytävien avaamista ja toteaa, että sähkönsiirtojohdoista olisi hyvä saada maisemaselvitykseen havainnekuvia. Pirkanmaan liiton mukaan parhaaksi sähkönsiirtovaihtoehdoksi voi osoittautua liittyminen Nokian ja Parkanon väliseen Fingridin voimalinjaan (SVE4). Yhteysviranomaisen pyytää huomioimaan lausunnoissa ja mielipiteissä esiin tuodut näkökohdat sähkönsiirron vaikutusten arvioinnissa ja kannustaa myös yhteistyöhön sähkönsiirtolinjojen suunnittelussa alueen muiden tuulivoimahankkeiden kanssa, jotta haitallisia ympäristövaikutuksia voitaisiin minimoida. YVA-selostuksessa tulee esittää voimajohtojen poikkileikkauskuvat, jotka sisältävät myös mahdolliset muut johtokäytävään sijoittuvat voimajohdot. YVA-ohjelman mukaan Luikesneva-Susinevan vaikutustenarvioinnissa käsitellään vain Horhalanperän sähköasemalle asti ulottuva SVE3:n osuus ja Horhalanperästä lähtevä yhteisvoimajohto käsitellään Horhalanperän YVA-menettelyssä. Mikäli SVE3 vaihtoehtoa edistetään, tulee hankkeiden edetessä varmistaa, että yhteisvoimajohdon ympäristövaikutukset tulevat arvioiduksi.

Arviointiohjelmassa on esitetty ohjelmavaiheeseen riittävä tuotantoalueen tekninen kuvaus tuulivoimaloista ja niiden perustamistekniikoista sekä

15.12.2025

huollosta ja käytöstä poistosta. Sähkönsiirron teknisessä kuvauksessa on esitetty erikseen hankealueen sisäinen sähkönsiirto ja hankkeen ulkoinen sähkönsiirto. Eri perustamistekniikat on kuvailtu sanallisesti ja niistä selviää vaadittava perustusten koko, mutta ei maa-ainesten tarve. Yhteysviranomaisen edellyttää, että arviointiselostuksessa tulee esittää hankkeeseen käytettävän maa-aineksen määrä ja ottoalueet sekä mahdolliset läjitysalueet.

Tieverkoston ja nostoalueiden toteutuksesta on esitetty yleiskuvaus. Voimalapaikkojen varmistuessa YVA-selostuksessa tulee käydä ilmi arvio uuden tiestön ja parannettavan tiestön määristä sekä sijoittumisesta kartalla. Hankealueen sisäinen sähkönsiirto, varaukset sähköasemalle ja mahdolliselle akkuvarastolle tulee esittää myös karttapohjalla.

YVA-ohjelmassa on riittävässä määrin kuvattu hankkeen rakentamisen, toiminnan ja loppumisen aikaista jätehuoltoa sekä materiaalin kierrättämistä. Betonisten perustusten purkamisessa tulee seurata lainsäädännön kehitystä ja saatavissa olevia ohjeita.

Liittyminen muihin hankkeisiin ja suunnitelmiin

Arviointiohjelmassa on tuotu esiin, että hankkeen yleissuunnittelua sekä alueen kaavoitusta tehdään samaan aikaan ympäristövaikutusten arvioinnin kanssa. Menettelyt pyritään viemään aikataulullisesti rinnakkain, mutta ne toteutetaan erillisinä menettelyinä.

Arviointiohjelmassa on esitetty kartalla ja taulukon avulla lähialueen muut tuulivoimahankkeet sekä voimajohtot 30 kilometrin etäisyydellä Luikesneva-Susinevan hankealueesta. Arviointiselostukseen tulee päivittää tiedot mahdollisista esille tulevista muista hankkeista, joihin tämä hanke voi liittyä. Eri hankkeiden yhteisvaikutuksia koskevia huomioita on esitetty jäljempänä tässä lausunnossa.

Muihin hankkeisiin ja suunnitelmiin liittymisestä arviointiohjelmassa on nostettu esille Kristiinankaupunki-Nokia voimajohtohanke. Pirkanmaan liitto on tuonut lausunnossaan esille myös pääradan kaksoisraiteen toteuttamisen Tampereen Lielahden ja Seinäjoen välillä. Tällä hetkellä ei ole vielä tarkempaa suunnitelmaa esimerkiksi siitä, kummalle puolelle nykyistä raidetta lisäraide sijoittuisi. Tähän liittyen on tarpeen huomioida myös Kristiinankaupunki-Nokia voimajohtohankkeessa tehtävä verkon vahvistus Parkanon ja Nokian välillä. Nämä tulee huomioida tuulivoimaloiden sijoittelussa ja sähkönsiirron suunnittelussa.

YVA-menettelyn ja siihen liittyvän osallistumisen järjestäminen

Arviointiohjelmassa on kuvattu riittävästi YVA-menettelyä ja sen kulkua. Esitys YVA-menettelyn aikataulusta ja osallistumisen järjestämisestä vastaa YVA-lain periaatteita.

Hankkeen paikallisten tahojen kuulemisen varmistamiseksi on koottu hankkeen seurantaryhmä tukemaan ympäristövaikutusten arviointityötä ja kaavoitusta. Seurantaryhmään on kutsuttu viranomaisten lisäksi hankealueella ja sen ympäristössä toimivien yhdistysten, seurojen ja muiden sidosryhmien edustajia. Yhteysviranomainen pitää seurantaryhmää ja sitä kautta tapahtuvaa tiedonvaihtoa hyvänä tapana parantaa osallistumista. On myös hyvä, että hankkeessa kerrotaan otettavan seurantaryhmän mielipiteet huomioon YVA-menettelyn yhteydessä. Jos YVA-menettelyn aikana tulee esille muita tärkeitä tahoja, joille olisi hyvä tiedottaa hankkeesta, heidät kannattaa lisätä mukaan seurantaryhmään.

Yhteysviranomainen pitää tärkeänä osallistumisen ja tiedottamisen tapana hankkeessa toteutettavaa asukaskyselyä. Myös yhdeksi Luikesneva-Susinevan hankkeen vaikutusten arvioinnin painopistealueeksi on todettu ihmisiin kohdistuvat vaikutukset. Kyselyn avulla saadaan kerättyä tärkeitä hankealueeseen liittyviä paikallistuntemuksen tietoja ja kokemuksia, jotka kannattaa ottaa huomioon suunnittelussa. Yhteysviranomainen pitää tärkeänä, että asukaskyselyn jakelu kattaa vakituisen asutuksen lisäksi myös vapaa-ajan asukkaat. Kyselyn jakelun laajuudesta ei ole kerrottu YVA-ohjelmassa tarkempia määritelmiä. Yhteysviranomainen toteaa, että postitse lähetettävän kyselyn lisäksi hankkeessa voidaan tehdä myös verkkokysely laajemman osallistumisen mahdollistamiseksi. Hankealueen muodostaessa laajan yhteisvaikutusalueen seudulla tämä voisi olla perusteltua. Aktiivinen viestintä on tärkeää asukaskyselystä tiedottamisessa, jotta tieto kyselystä ja hankkeesta tavoittaa mahdollisimman monet osalliset.

Arviointiohjelman laatijoiden pätevyys

Arviointiohjelman esipuheessa on esitetty lista arviointityöhön osallistuneista asiantuntijoista sekä tiedot heidän koulutuksistaan ja työkokemuksen määrästään. Yhteysviranomainen toteaa arviointiohjelman laatijoiden pätevyyden riittäväksi. Asiantuntijoilla tulee olla YVA-selostusvaiheen arvioinneissa, merkittävyyden arvioinnissa, vertailumenetelmissä ja tulosten koostamisessa käytettävissään riittävä asiantuntemus.

Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat

Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat on pääosin tunnistettu ja esitetty riittävällä tavalla arviointiohjelmassa. Ylijäämämaiden käsittelystä aiheutuva mahdollinen luvantarve tulee huomioida selostusvaiheessa.

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-ohjelmassa tulee tunnistaa, että hankkeesta myönnettävään lunastuslupa- ja lupaviranomaisen sovelletaan lunastuslain lisäksi myös eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta (768/2004) annettua lakia eli lunastuslupalakia. Lunastuslupalain uudistuksen myötä lain piiriin kuuluvien energiansiirtohankkeiden toteutuksen mahdollistaviin lunastuslupiin voidaan liittää aiempaa täsmällisempiä määräyksiä merkittävien ympäristövaikutusten rajoittamisesta. Uudistetun lunastuslupalain myötä ELY-keskus (vuodesta 2026 eteenpäin Lupa- ja valvontavirasto) esittää lupaviranomaiselle välttämättömäksi katsomansa, merkittävien ympäristövaikutuksiin liittyvät lupamääräykset perustellussa päätelmässä esitettyjen muutos-, lievennys- tai jatkoselvitystarpeiden pohjalta. ELY-keskus myös valvoo myönnetyn lunastuslupan määräysten noudattamista. Yhteysviranomainen katsoo, että lunastuslupalain muutos on syytä huomioida sähkönsiirron vaikutusten arvioinnissa, jatkosuunnittelussa ja optimaalisen reitin valinnassa. Arviointiselostuksessa tulee esittää sähkönsiirron aiheuttamien merkittävien ympäristövaikutusten rajoittamiseksi tarvittavat lievennystoimet.

Ympäristön nykytila ja kehitys

Nykytila on kuvattu vaikutusaloittain sellaisella tarkkuudella, että vaikutusten tunnistaminen ja arvioinnin kohdentaminen on lähtökohtaisesti mahdollista. Lisäksi arviointiselostuksessa tulee arvioida VE0 vaihtoehtoa eli YVA-asetuksen 3 §:n mukaista vaikutusalueen kehitystä, mikäli hanketta ei toteuteta. Yhteysviranomainen toteaa, että on tärkeää pyrkiä tunnistamaan ja kuvaamaan juuri kyseisen hankkeen vaikutusalueella ilmenevät erityispiirteet ja herkäät kohteet, mikä toimii lähtökohtana tarkoituksenmukaisille selvityksille, todennäköisesti merkittävien ympäristövaikutusten tunnistamiselle ja merkittävyyden arvioinnille. Nykytilakuvaukseen liittyviä huomioita on esitetty lisää jäljempänä tässä lausunnossa kunkin vaikutustyyppin kohdalla.

Arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät sekä arvioinnin rajaus

Arviointiohjelmassa on esitetty taulukon ja karttakuvan avulla, miltä etäisyydeltä eri vaikutustyypppejä tarkastellaan (oletetut vaikutusalueet). Vaikutusalueen laajuudet on määritelty vaikutustyyppin ominaispiirteiden perusteella. Mikäli arviointityön aikana ilmenee, että jollakin

15.12.2025

ympäristövaikutuksella on ennakoitua laajempi vaikutusalue, tulee vaikutusalueen laajuus määrittää tässä yhteydessä uudestaan.

Ympäristövaikutusten arvioinnin tarkoituksena on painottaa erityisesti hankkeen todennäköisesti merkittävien vaikutusten arviointia. Luikesneva-Susinevan tuulivoimahankkeessa ennakoidaan ympäristövaikutusten kohdistuvan erityisesti maisemaan, ihmisiin ja ilmastoon.

Luontovaikutusten ennakoidaan kohdistuvan ensisijaisesti metsäluontoon, linnustoon, pienvesiin, luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin ja ekologisiin yhteyksiin. Luikesneva-Susinevan hanke muodostaa yhdessä Horhalanperän tuulivoimahankkeen kanssa yhtenäisen tuulivoimaloiden alueen, joten yhteisvaikutuksissa huomioidaan erityisesti Horhalanperän hanke sekä länsipuolella sijaitseva Tevaniemen hanke. Myös muut hankkeet huomioidaan tarvittavalta laajuudelta. Yhteysviranomaisen toteaa, että tässä kohtaa YVA-ohjelmaa ei ole juurikaan perusteltu, miksi vaikutusten ennakoidaan painottuvan juuri näihin vaikutuksiin.

Hankealueen ja sen ympäristön erityispiirteitä olisi voinut tuoda kyseisessä kappaleessa yhteenvetona enemmän esille. Yhteysviranomaisen toteaa arviointiohjelmassa esitetyn vaikutusten kohdentumisen olevan kuitenkin oikeansuuntainen. Luontovaikutusten osalta yhteysviranomaisen toteaa, että metsäluontoon, linnustoon, pienvesiin, luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin sekä metsäpeuraan kohdistuvat vaikutukset tulee ottaa YVA-selostuksessa vaikutusten arvioinnin keskiöön. Yhteysviranomaisen toteaa lisäksi, että kolmen tuulivoimahankkeen muodostamalla yhtenäisellä alueella yhteisvaikutukset tulevat olemaan merkittävässä roolissa eri vaikutustyyppistä tarkastellessa. YVA-selostuksessa tulee esittää selkeä ja perusteltu johtopäätös siitä, mitkä ovat Luikesneva-Susinevan hankkeen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset.

Arviointiohjelman mukaan vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa käytetään IMPERIA-hankkeessa kehitettyä merkittävyyden arviointimenetelmää. Arviointi perustuu vaikutuskohteen herkkyyden ja vaikutuksen muutoksen suuruuden analyysiin ja niiden pohjalta muodostettavaan vaikutuksen merkittävyyteen. Yhteysviranomaisen pitää menetelmää asianmukaisena ja huomioi, ettei YVA-ohjelman lähdeluettelossa ole IMPERIA-hankkeen varsinaista raporttia: *Hyviä käytäntöjä ympäristövaikutusten arvioinnissa: IMPERIA-hankkeen yhteenveto* (Marttunen ym. 2015). Kyseiseen aineistoon on tärkeää tutustua ja lisätä mukaan lähteisiin. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että arviointiselostuksessa tulee esittää merkittävyyden arviointiin käytetty kriteeristö vaikutustyypeittäin, jotta arvioinnissa saatuja tuloksia voidaan tarkastella läpinäkyvästi. Mikäli jonkun vaikutustyyppin osalta merkittävyyden arviointiin käytetään muuta kuin IMPERIA-menetelmää, tulee arvioinnin toteutusta kuvata ja mahdollinen arviointikriteeristö avata. Myös yhteisvaikutusten osalta tulee kuvata merkittävyyden arvioinnin

menetelmä. YVA-selostuksen johtopäätöksiin tulee kirjoittaa erilaisten taulukoiden lisäksi selkeästi auki, millä perusteella on päädytty tiettyihin merkittävyyden tuloksiin.

Vaikutukset maankäyttöön ja kaavoitukseen

Yhteysviranomaisen pitää esitettyä suunnitelmaa maakäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen kohdistuvien vaikutusten arvioinnin osalta asianmukaisena. Pirkanmaan liitto on lausunnossaan esittänyt täydennyksiä nykytilan kuvaukseen, jotka tulee huomioida arviointiselostuksessa.

Suunnittelualueella ovat voimassa Pirkanmaan maakuntakaava 2040 (hyv. 27.3.2017) sekä vaihemaakuntakaava Elonkirjo ja energia (hyv. 7.4.2025). Pirkanmaan vaihemaakuntakaava on hyväksytty ja kuulutettu maakuntahallituksen päätöksellä voimaan, mutta se ei ole vielä saanut lainvoimaa. Pirkanmaan ELY-keskus pyytää hankkeen edetessä tarkistamaan vaihemaakuntakaavatilanteen ja päivittämään mahdollisesti muuttuneet tiedot YVA-selostukseen ajantasaiseksi.

Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 suunnittelualueen päämaankäyttömuoto on osoitettu maaseutualue-merkinnällä. Lisäksi hankealueelle on osoitettu useita muita maakuntakaavamerkintöjä, muun muassa ulkoilureitti ja suojelualue sekä hyvin pieneltä osin tuulivoima-alueita. Myös vaihemaakuntakaavassa suunnittelualueelle on osoitettu vastaava alue tuulivoimatuotannon alueeksi sekä turvealueiden kehittämisen kohdealue ja suojelualue. Vaihemaakuntakaavalla on kumottu jotkin maakuntakaavan merkinnät (mm. tv-1 -tuulivoima-alue, Eot-Turvetuotannon kannalta tärkeä alue sekä ge2-Kallioalue). Lähtökohtaisesti maakunnallisesti merkittävää tuulivoimarakentamista tulisi osoittaa maakuntakaavassa tuulivoimatuotannolle osoitetuille alueille, joka ei Luikesneva-Susinevan hankkeessa toteudu. Sijoitettaessa tuulivoimaa merkittävässä määrin muualle, tulee ratkaisut perustella riittävässä määrin. Pirkanmaan liitto on myös edellyttänyt riittäviä perusteluita maakuntakaavasta merkittävästi poikkeavalle ratkaisulle.

Metsähallitus on tuonut lausunnossaan esille, että Luikesneva-Susinevan hankealue menee osin päällekkäin Horhalanperän tuulivoimahankkeen kanssa. Päällekkäisyyden voi todeta myös YVA-ohjelman kartoista. Yhteysviranomaisen toteaa, että yleiskaavoitettavat alueet eivät voi olla päällekkäisiä. Yhteisvaikutusten arvioinnissa kannustetaan yleisesti hanketoimijoiden väliseen yhteistyöhön.

Suunnittelualueella ei ole voimassa olevia yleis- tai asemakaavoja, mutta lkaalisten kaupungin puolella suunnittelualueelle sijoittuu kaksi ranta-asemakaavaa sekä jo neljä rakentunutta loma-asuntoa. Hankkeesta vastaava neuvottelee hankealueelle sijoittuvien kiinteistöjen omistajien

15.12.2025

kanssa käyttötarkoituksen muutoksesta. Etäisyydet loma-asunnoilta lähimpiin VE1 ja VE2 voimaloihin ovat noin 245 m (Kaksoislammit), 295 m (Nevainlampi), 415 (Kaitajärvi) ja 450 metriä (Särkilampi).

Yhteysviranomainen muistuttaa, että tuulivoimaosayleiskaavalla ei voida estää muiden lainvoimaisten kaavojen toteutumista, ja kaavoituksen keskinäiset suhteet ja ristiriitaisuudet tulee ratkaista viimeistään osayleiskaavan suunnitteluvaiheessa. Sähkönsiirtovaihtoehtojen suunnittelussa tulee ottaa huomioon voimassa olevien kaavojen aiheuttamat rajoitteet.

Arviointiohjelmassa ei ole huomioitu hankealueen, sen lähiympäristön ja sähkönsiirtoreittien vaikutuksia kiinteän ja irtaimen omaisuuden käyttöön. Yhteysviranomainen toteaa, että tätä tulee käsitellä selostuksessa.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön sekä arkeologisiin kohteisiin

Maisemavaikutusten arvioinnissa arviointimenetelmänä tullaan käyttämään asiantuntija-arviota, joka perustuu maisemaselvitykseen, havainnekuviin, näkymäalueanalyysiin ja etäisyysvyöhyketarkasteluun.

Maisemavaikutusten arviointi perustuu asianmukaisesti

Ympäristöministeriön päivittämään oppaaseen: *Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa* (2024).

Arviointiohjelmassa alueen nykytila on arvioitu maiseman ja kulttuuriympäristön osalta riittävällä tavalla. Hankealueella ei sijaitse valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiksi tunnistettuja rakennetun kulttuuriympäristön ja maisemien arvoalueita tai -kohteita, mutta vaikutusalueella sijaitsee näitä runsaasti. Olemassa olevista selvityksistä löytyvät arvoalueet ja -kohteet on YVA-ohjelmassa tunnistettu. Lähimpiä huomioitavia kohteita ovat esimerkiksi Saukonperän ja Vähä-Röyhiön maakunnallisesti arvokkaat kulttuurimaisemat ja Iso-Röyhiön kylä, joka on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö. Hankkeen suunnitellulle SVE1 voimajohtoreitille sijoittuu Alaskylän kulttuurimaisema ja SVE2 voimajohtoreitille sijoittuu Kallionkielen-Tevaniemen-Riititalan kulttuurimaisema. Lisäksi hankealueen lähiympäristön paikallisesti arvokkaat alueet ja kohteet tullaan selvittämään YVA-selostusvaiheessa.

YVA-ohjelmassa on kuvattuna maiseman yleis- ja erityispiirteet hankealueen ympäristössä. Tähän liittyen karttatarkastelu esimerkiksi ilmakuvana hankealueen ja voimajohtoreittien maiseman nykytilasta rakenteiden sijoittelun kanssa olisi ollut hyödyllinen lisä. YVA-ohjelmassa on tuotu esille myös muita maisemallisesti herkkiä kohteita alueella, joita ovat loma-asutusalueet, kansallispuistot, retkeily- ja virkistyskohteet ja reitit, pienkylät, kylät ja taajamat sekä erityisesti voimaloita lähimmät yksittäisasumukset ja loma-asutuskeskittymät. Esille on tuotu myös hankkeen vaikutusalueella sijaitsevat arvokkaat harjuaalueet.

15.12.2025

Yhteysviranomaisen toteaa, että maiseman nykytilan kuvauksessa on tärkeää tunnistaa edellä kuvatut kohteet, koska tuulivoimalat voivat vaikuttaa arvokohteiden lisäksi myös kokemuksellisiin maisema-arvoihin ja paikallisten ihmisten, vapaa-ajan asukkaiden ja matkailijoiden elinympäristöihin, joissa maisemavaikutukset ovat kytköksissä ihmisten kotiin, identiteettiin sekä kulttuuriperintö- ja virkistysarvoihin.

Maiseman arvokohteiden lisäksi arvioinnissa tulee painottaa hankkeen osallisille tärkeitä kohteita, kuten vesistöjä ja kylien kulttuurimaisemia. Kuulemispalautteessa ja karttatarkastelussa esille nousee vesistöjä, kuten hankealueesta etelään sijoittuva Iso Karppajärvi, Alinen Kivijärvi ja Kyrösjärvi, lännessä Ojajärvi sekä pohjoiseen sijoittuvat Vahojärvi – Hankajärvi - Hankalampi, jotka ovat vakituisten ja vapaa-ajan asutuksen ympäristöjä ja virkistysmaisemia. Myös Ylöjärven kaupunki nostaa esille Seitsemisen kansallispuiston huomioimisen havainnekuvin. Hankkeen mielipiteissä hankealueen ja sen vaikutusalueen maisemaa luonnehditaan erämaiseksi, maaseutumaiseksi, hiljaiseksi ja yöaikaan pimeäksi. Myös seudun kyliä ja kulttuurimaisemia pidetään tärkeinä.

Yhteysviranomaisen toteaa, että havainnekuvin esitettävien tuulivoimaloiden tulee olla hankkeen enimmäiskorkuisten tuulivoimaloiden mukaisia. Havainnekuvia tulee esittää kattavasti ja niiden tulee olla laadukkaita, selkeitä ja paikannettavia. Yhteysviranomaisen esittää, että havainnekuvia otetaan hankkeessa monipuolisesti eri kohteista sekä eri ilmansuunnista ja etäisyyksiltä. Ohjelmassa suunniteltua näkymäalueanalyysin ja havainnekuvien laadintaa muiden suunniteltujen tuulivoimahankkeiden kanssa yhteisvaikutusten selvittämiseksi voidaan pitää hyvänä. Myös Pirkanmaan maakuntamuseo ja Pirkanmaan liitto nostavat lausunnoissaan esille maisemallisten yhteisvaikutusten arvioinnin tärkeyden. Kuvauskohteissa on huomioitava maisematilaltaan avoimet (mm. peltoympäristöt, järvet) ja herkäät alueet, jonne voimalat todennäköisesti näkyvät, maiseman ja kulttuuriympäristön sekä luonnonympäristön arvokohteet, virkistyskohteet sekä kyläalueet ja asuinkeskittymät. Havainnekuvin on huomioitava mielipiteissä esitetyt toiveet vapaa-ajan asutukseen liittyvistä kuvauspaikoista. Havainnekuvien laadinnassa voidaan huomioida myös eri vuodenaajat.

YVA-ohjelmassa todetaan, että havainnekuvia varten otettavat kuvat yhdistetään panoraamakuviksi ja selostukseen liitetään 180-asteen kuvia, joka vastaa ihmissilmän kerralla havaittavaa näkymäsektoria. Yhteysviranomaisen toteaa, että havainnekuvien pohjiksi otetuissa valokuvissa tulisi käyttää ympäristöministeriön maisemaoppaan suositusten mukaisesti 50 mm:n polttoväliä (normaaliobjektiivi). Normaaliobjektiivi vastaa mahdollisimman hyvin ihmissilmän näkemää kuvaa ja voimalat voidaan tällöin esittää havainnekuvin mahdollisimman realistisinä. Näkymäalueanalyysin ja havainnekuvien tekniset taustatiedot

tulee raportoida selkeästi. Hankkeen osalliset on huomioitava havainnekuvien ja näkymäalueanalyysin karttojen laadussa, jotta he saavat selkeän kuvan hankkeen vaikutuksista. Näkymäalueanalyysin karttoihin voi esimerkiksi merkitä näkyviin maaston tunnistettavia maamerkkejä järviolueineen, kyläasutuksineen ja paikannimien.

Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että lentoestevalojen aiheuttamaa maisemakuvan muutosta arvioidaan osana maisemavaikutusten arviointia. Tähän liittyen tulee esittää myös yöaikaisia havainnekuvia. Lisäksi sähkönsiirtoreittien voimajohtojen maisemavaikutukset tulee analysoida osana YVA-selostusta. Huomiota on kiinnitettävä erityisesti avoimiin maisematiloihin, joiden läheisyydessä on asutusta tai arvokohteita. Koska hankkeen suunnitelluille SVE1 ja SVE2 voimajohtoreiteille sijoittuu maakunnallisesti arvokkaita kulttuurimaisemia, yhteysviranomaisen näkee perusteltuna tuottaa havainnekuvia myös sähkönsiirtoreiteiltä.

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta hankkeesta vastaavan tulee tutustua huolellisesti Pirkanmaan maakuntamuseon lausuntoon ja huomioida siinä esitetyt arviointitarpeet ja ohjeet selostusvaiheessa. Pirkanmaan maakuntamuseo pitää YVA-ohjelmassa suunniteltua arkeologisen inventoinnin ja sähkönsiirtolinjojen tutkimusta tarpeellisenä ja tärkeänä. Vaikka hankealueelta ei tunneta ennestään muinaisjäännöksiä, alueella on arkeologista potentiaalia. Maakuntamuseon mukaan sähkönsiirtoreitteihin SVE1 ja SVE2 liittyy hankkeen suurin kielteisten vaikutusten riski arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Vaikutukset kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen

Arvioinnin painopisteet

YVA-ohjelman arvion mukaan hankkeen merkittävät luontovaikutukset kohdistuvat alueen metsäluontoon, linnustoon, pienvesiin sekä luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan nämä vaikutukset tulee ottaa YVA-selostuksessa vaikutusten arvioinnissa keskiöön. Edellä mainittujen lisäksi yhteysviranomaisen nostaa mahdolliseksi merkittäväksi vaikutukseksi metsäpeuraan kohdistuvat vaikutukset. Luikesneva-Susinevan tuulivoimala-alue muodostaa Horhalanperän sekä Tevaniemen tuulivoimahankkeen kanssa laajan tuulivoimaloiden alueen Seitsemisen kansallispuiston länsipuolelle. Seitsemisen on Natura-alue ja kansallispuisto, jonka alueella esiintyy palautusistutettu metsäpeurapopulaatio. Tällä hetkellä populaation koko on 30–35 yksilöä. Metsäpeuran suojelun kansallisena tavoitteena on, että laji palautuu Suomen lajistoon sen entisille esiintymisalueilleen.

Lajin kansallisen suojelun tavoitteena on, että Seitsemisen metsäpeurapopulaatio yhdistyisi tulevaisuudessa Lauhanvuoren kansallispuistoon palautusistutetun populaation kanssa. Seitsemisen

metsäpeurapopulaatio on Pirkanmaan ainoa. Seitsemisen lähiympäristöineen tarjoaa tällä hetkellä lajille soveltuvaa erämaista ympäristöä. Vastaavia lajille sopivia laajoja alueita ei ole yhtä eteläisessä Suomessa enää tarjolla. Metsäpeuran tulevaisuus alueella riippuu paitsi Seitsemisen suojelualueesta myös ympäröivästä maankäytöstä. Laji tarvitsee häiriöttömiä lisääntymisalueita sekä sopivia laidunalueita, joiden välillä se liikkuu vuodenaikojen mukaan. Seitsemisen populaatio ei ole vielä vakiintunut alueelle, mikä haastaa Luikesneva-Susinevan tuulivoimahankkeen vaikutustenarviointia. Metsäpeura-arvioinnin tulee perustua asiantuntijoiden ekologiseen tietoon, tutkimuksiin ja ajankohtaisiin aineistoihin, jotka yhdessä edustavat parasta saatavilla olevaa tietoa. Aineistoihin kuuluu esimerkiksi Luonnonvarakeskuksen tuottamat pannoitettujen peurojen GPS-aineistot sekä mallinnukset metsäpeuran vasanhoitoympäristöistä. YVA-selostuksessa tulee arvioida metsäpeuravaikutukset kokonaisuutena, huomioiden vaikutukset lajin suojelutavoitteisiin koko Seitsemisen ympäristössä, ei vain hankealueella.

Selvitykset ja arviointimenetelmät

Yhteysviranomaisen pitää YVA-ohjelmassa esitettyjen luontoselvitysten laajuutta ja arviointimenetelmiä pääosin kattavina sekä asianmukaisena. Alla on esitetty yksittäisiä, vaikutustenarviointia täydentäviä ja tarkentavia huomioita YVA-selostusvaiheeseen.

YVA-ohjelmassa ei ole kuvattu luontoselvityksissä kartoitettavia alueita. Yhteysviranomaisen edellyttää, että luontoselvitysten raporteissa esitetään kartalla, mille alueelle lopullinen selvitys on kohdentunut. Tähän lukeutuu myös voimalinjan luontoselvitykset. Luontoselvitysten tulee kattaa myös uusien ja parannettavien tielinjausten alueet.

Yhteysviranomaisen pitää tärkeänä, että hankkeen vaikutusalueelta kartoitettujen luontokohteiden arvottaminen ja vaikutusten arviointi tehdään Suomen Ympäristökeskuksen julkaiseman LUOPAS-ohjeistuksen mukaan (*Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi*, SYKE, 2023). Erityisen tärkeää on noudattaa ohjeistuksessa esitettyä vaikutusten arvioinnin menetelmää, joka pohjautuu kohteen herkkyyden ja muutoksen suuruuden arviointiin. LUOPAS-ohjeistuksen menetelmää käyttämällä on mahdollista perustellusti, läpinäkyvästi ja kattavasti toteuttaa vaikutusten merkittävyyden arviointi.

Linnustoselvityksiin liittyen yhteysviranomaisen huomauttaa, että muuttolinnustovaikutusten selvittämiseen varattujen päivien lukumäärä poikkeaa Ympäristöministeriön ohjeistuksesta (*Linnustovaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa*, 2016). Ohjeen laajuudesta poikkeava selvitysten laajuus tulee perustella ja huomioida mahdollinen suppeamman toteutuksen tuoma epävarmuus tuloksia raportoidessa.

Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että linnustoselvityksiin on sisällytetty

erillinen päiväpetolintujen tarkkailu. Hankealueella ja sen välittömässä läheisyydessä on yhteensä neljä sääksen pesää. Jo ennalta arvioiden sääkseen kohdistuva vaikutus on mahdollisesti merkittävän kielteinen, sillä osa voimaloista sijaitsee hyvin lähellä käytössä olevia pesiä. Lähimmillään voimaloita on sijoitettu alle 300 metrin etäisyydelle hankealueen keskiosassa. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että tällä sijoittelulla voidaan jo ennalta arvioida, että osasta voimaloista aiheutuu todennäköisesti luonnonsuojelulain 73§:n nojalla kielletty vaikutus suuren petolinnun suojelulle pesäpuulle. Sääksisäätiön suosituksen mukaan ja Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan liittojen tilaamassa selvityksessä suositellaan vähintään kahden kilometrin etäisyyttä sääksen pesältä lähimmille suunnitelluille tuulivoimaloille (Sääksisäätiö n.d.; Tikkanen ym. 2022). Suositus perustuu poikasaikaisten lentoharjoitusten ja muiden pesän ympärillä tapahtuvien lentojen turvaamiseksi. Alle kahden kilometrin säteelle pesästä sijoitetut voimalat kasvattavat törmäysriskiä.

Yhteysviranomaisen huomioi, että mikäli pesimälinnusto-/ tai päiväpetolintuselvityksissä tehdään havaintoja muista toistuvasti samaa pesäpaikkaa käyttävien lintujen (ml. pöllöt, petolinnut) reviireistä vaikutusalueella, tulee pesien etsintää tarkentaa läpikäymällä alue pesäpoikas- ja/tai lentopoikasaikaan. Tällöin mahdollinen pesä ja reviiri on helpommin löydettävissä ja rajattavissa. Pesimälinnustoselvityksissä tulee myös huomioida, että hankealueella on useita pieniä lampia, jotka vaikuttavat karttatarkastelun perusteella potentiaalisilta kaakkurin pesimälammilta. Pesimälinnustoselvityksessä tulee tarkastaa kaakkurin esiintyminen alueella ja tarvittaessa toteuttaa tarkempaa seurantaa ruokailulenkoista.

Yhteysviranomaisen pitää puutteena, ettei YVA-ohjelmassa ole esitetty ekologiseen verkostoon kohdistuvien vaikutusten arviointityötä, vaikka se on tunnistettu merkittäväksi vaikutukseksi. Hankkeen vaikutukset metsäisten ja soisten alueiden kytkeytyneisyyteen (elinympäristöjen pirstoutuminen) tulee ottaa huomioon osana vaikutusten arviointia. Vaikutukset ekologiseen verkostoon tulee nostaa arvioinnissa esille omana tarkastelunaan, huomioiden kattavasti tunnistetut ekologiset yhteydet ja muut yhtenäiset verkoston kohteet. Ekologisen verkoston muutosten arvioinnissa tulee hyödyntää Pirkanmaan liiton selvitystä (2014) sekä Zonation-aineistoa (2024), joka auttaa tunnistamaan luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaimmat alueet.

Yhteysviranomaisen pyytää huomioimaan Metsähallituksen ja Pirkanmaan liiton lausunnot hankealueella sijaitsevien Teerinevan ja Särkilammen suojelualueiden huomioimisesta. Vaikutukset näihin alueisiin tulee arvioida YVA-selostuksessa. Lisäksi luontoselvityksiin liittyen yhteysviranomaisen pyytää huomioimaan kalatalousviranomaisen lausunnon ja siinä esille tuodun tarpeen arvioida hankkeen vaikutuksia vaikutusalueen pienvesien

kalastoon ja ravustoon. Arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota pienvesiä varjostavan puuston poiston aiheuttamiin vaikutuksiin sekä rakentamisen aikaisiin vaikutuksiin esimerkiksi kiintoaineksen lisääntymisen ja vedenlaadun muun heikkenemisen sekä mahdollisen uomien kuivumisen kautta.

Vaikutukset pinta- ja pohjavesiin

Voimajohtoreitti SVE2 sijoittuu Tevaniemi (024308) -pohjavesialueelle noin 350 metrin matkalta. Sähkönsiirtoreitin rakentamisen ja käytön aikaiset vaikutukset Tevaniemen pohjavesialueelle tulee kuvata tarkemmin. Selostuksessa tulee kuvata mille alueelle ja miten voimajohtoreitti toteutetaan pohjavesialueella. Voimajohtoreitin vaikutuksia pohjavedelle arvioidessa tulisi esittää tiedot ainakin pohjaveden pinnankorkeudesta ja pohjavettä suojaavien maakerrosten paksuudesta.

Nykytilan kuvauksessa tulee myös huomioida vaikutusalueella olevat yksityiset talousvesikaivot ja mahdolliset muut vedenottopaikat. Arvioinnissa tulee huomioida hankkeen yleiset pohjavesivaikutukset, vaikutukset yksityisiin kaivoihin ja vedenottopaikkoihin sekä lähteisiin ja muihin mahdollisiin pohjavedestä suoraan riippuvaisiin kohteisiin. Arvioinnissa tulee erillisesti huomioida luokiteltuihin pohjavesialueisiin kohdistuvat vaikutukset. Tarkastelussa tulee ottaa huomioon kaikki rakentamisen ja käytön aikaiset vaikutukset sekä erilaisten poikkeus- ja onnettomuustilanteiden aiheuttamat riskit. Luokitelluilla pohjavesialueilla tulee myös tarkastella olemassa olevien teiden parannusrakentamisen ja kuljetusten aiheuttamia vaikutuksia, mikäli kuljetuksia ei voida ohjata pohjavesialueen ulkopuolisille teille.

Pintavesien osalta arviointiohjelma on riittävä. Arvioitavat vaikutukset on tunnistettu ja arviointimenetelmät ovat sopivia. Yhteisvaikutukset on tärkeää huomioida pintavesien arvioinnissa.

Vaikutukset maa- ja kallioperään

Arviointiohjelmassa on esitetty hankealueen ja sähkönsiirtoreittien kallio- ja maaperätiedot sekä alueen topografia. Lähtötietoina on tekstissä kuvattu hankealueelle, voimajohtoreiteille ja lähiympäristöön sijoittuvat arvokkaat kallio- ja harjualueet. Voimajohtoreitti SVE2 sijoittuu paikallisesti arvokkaalle Vääräjoki-Kukkuramäki harjualueelle, jonka arvot on kuvattu ohjelmassa kattavasti. Selostusvaiheessa tulee arvioida voimajohtoreitin vaikutusta arvokkaalle harjulle maisemavaikutusten lisäksi myös geomorfologian näkökulmasta.

15.12.2025

Meluvaikutukset

Arviointiohjelmassa on kuvattu tuulivoimaloiden rakentamis- ja käyttövaiheen aikaisia meluvaikutuksia. Lisäksi on kuvattu voimajohtojen koronailmiötä ja muita suurjännitejohtojen ääniä. Tuulivoimamelun mallintamisessa noudatetaan Ympäristöministeriön (2014) ohjetta ”*Tuulivoimaloiden melun mallintaminen*”. Tuulivoimaloiden meluvaikutukset arvioidaan asiantuntija-arviona WindPRO-ohjelmalla suoritettua mallinnuksen pohjalta. Mallinnuksen perusteella laaditaan melukartat, joissa esitetään hankevaihtoehtojen aiheuttamat keskiäänitasot (LAeq). Melukartoissa esitetään 35 desibelin, 40 desibelin ja 45 desibelin keskiäänitasojen meluvyöhykkeet. Melun merkittävyyttä arvioidaan hankkeen lähialueen asuin- ja vapaa-ajanrakennusten osalta. Vaikutuksia verrataan Valtioneuvoston päätöksen (993/1992) mukaisiin yleisiin melutason ohjearvoihin sekä Valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoihin. Asumisviihtyvyyden lisäksi melutarkastelussa otetaan huomioon myös virkistyskäyttöarvot. Voimajohtojen meluvaikutuksia tarkastellaan aiempien mittaus- ja tutkimustietojen perusteella

Arviointiohjelmassa esitetään, että melun laskentamalliselvityksissä on yhtenä melutasona 35 dB. Yhteysviranomainen pitää tätä hyvänä, sillä melun ohjearvot perustuvat tieteellisiin tutkimuksiin, mutta hallinnollisina päätöksinä ne ovat kompromisseja ja herkimmille väestöryhmille tiedetään aiheutuvan haittaa jo alemmilla tasoilla. Tehtävät melumallinnukset tulee lähtökohtaisesti laatia niille voimaloille, joita hankkeeseen suunnitellaan, myös voimaloiden korkeudet, sijaintipaikat ja lukumäärät huomioon ottaen. Ympäristöministeriön ohjeen mukaan arvioinnissa voidaan tarkastella useita tuulivoimalatyyppi-, lukumäärä- ja sijoitusvaihtoehtoja ja mallintaa eri vaihtoehtojen tuottamia melualueita.

Melun vaikutusalueen osalta ohjelmassa todetaan, että muut lähialueen tuulivoimapuistot otetaan mukaan tarkasteluun. Yhteysviranomainen esittää, että Tevaniemen ja Horhalanperän tuulivoimahankkeiden melutasot on mahdollisuuksien mukaan mallinnettava ja esitettävä karttapohjalla.

Rakentamisen aikaisen melun vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon hankealueella tai mahdolliset lähialueella tapahtuva maa-ainestenotto ja kiviaineksen murskaus sekä yhteisvaikutus työmaaliikenteen ja muiden melua aiheuttavien työvaiheiden kanssa. Useissa mielipiteissä on tuotu esiin alueen virkistyskäyttö. Arvioinneissa tulee sen vuoksi tuottaa tietoa erityisesti alueen asukkaille melun kohdistumisesta, kestosta ja melun häiritsevästä luonteesta sekä ajoittumisesta eri vuodenaikoina verrattuna nykytilanteeseen.

15.12.2025

Matalataajuisen melun arvioinnissa on ohjelmassa huomioitu sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/2015). Yhteysviranomaisen ehdottaa, että rakennusten sisäpuolisen pienitaajuisen melun laskennassa käytetään Turun ammattikorkeakoulun tutkimuksessa (ANOJANSI-projekti, 2020) esitettyjä rakennusten eristyskertoimia, jotka soveltuvat hyvin kuvaamaan suomalaista rakennustekniikkaa. YVA-ohjelmassa on myös huomioitu Sosiaali- ja terveysministeriön asetus (545/2015) yöaikaisen melun toimenpiderajoista.

Haitat tulee estää ensisijaisesti suunnittelulla. Arviointiselostuksessa tulee esittää voimaloiden melun muodostumisen ja kohdistumisen estämis- ja lieventämiskeinot ja niiden tehokkuus.

Välkevaikutukset

Varjonmuodostuksen määrä arvioidaan asiantuntija-arviona, WindPRO -ohjelman Shadow-moduulilla suoritettuna mallinnuksen pohjalta. Laskenta suoritetaan niin sanotun "real case" -tilanteen mukaan, eli mallinnuksessa otetaan huomioon auringon asema horisontissa eri kellon- ja vuodenaikoina, pilvisuus kuukausittain, eli kuinka paljon aurinko paistaa ollessaan horisontin yläpuolella, sekä tuulivoimalaitoksien arvioitu vuotuinen käyntiaika. Varjostuksen mallinnuksessa huomioidaan maaston korkeussuhteet, mutta ei metsän peitteisyyttä. Mallinnuksen perusteella laaditaan asiantuntija-arvio varjonmuodostuksen merkittävydestä sekä varjonmuodostuksen mahdollisesti aiheuttavasta haitasta. Arviossa huomioidaan vaikutusalueella sijaitsevat herkätkohteet, eli lomakiinteistöt ja vakituinen asutus. Mallinnuksen tuloksia verrataan Euroopan muiden maiden ohjearvoihin. Yhteysviranomaisella ei ole huomautettavaa esitetystä välkevaikutusten arvioinnista. Tevaniemen ja Horhalanperän tuulivoimahankkeiden välkevaikutukset on mahdollisuuksien mukaan mallinnettava ja esitettävä karttapohjalla.

Vaikutukset asutukseen ja virkistyskäyttöön

Luikesneva-Susinevan hankealueen lähiympäristö on pääosin maaseutumaista haja-asutusta sekä metsätalousaluetta. Hankealueen sisälle sijoittuu neljä lomarakennusta. Vaihtoehdossa VE1 alle kahden kilometrin etäisyydellä voimaloista on 16 asuin- ja 25 lomarakennusta ja alle viiden kilometrin etäisyydellä 217 asuin- ja 319 lomarakennusta. Hankevaihtoehdossa VE2 alle kahden kilometrin etäisyydellä voimaloista on 9 asuin- ja 15 lomarakennusta ja alle viiden kilometrin etäisyydellä 155 asuin- ja 248 lomarakennusta. 10 kilometrin etäisyydellä hankealueesta asuin- ja lomarakennusten määrä moninkertaistuu. Tuulivoimalat sijoitetaan YVA-ohjelman mukaan siten, ettei niiden tuottama melu ylitä 40 desibelin rajaa asuin- ja lomarakennusten alueella. Tuulivoima-aluetta

lähimmäksi, Kyrösjärven rannalle noin viiden kilometrin etäisyydelle lähimmästä VE1 voimaloista, sijoittuu muutamasta pienkylästä koostuva Röyhön kyläalue. Seuraavaksi lähin kyläalue, Tevaniemen kyläalue, sijaitsee noin 5,7 kilometrin etäisyydellä lähimmästä voimalasta tuulivoima-alueen länsipuolella.

Voimajohtoreitti SVE1 varrelle sijoittuu SVE2:ta enemmän asutusta ja rakennuskantaa. Voimajohtoreitti SVE3 sijoittuu asumattomalle alueelle. Sähkönsiirtovaihtoehtojen SVE1 ja SVE2 läheisyyteen sijoittuu alle 500 metrin päähän jonkin verran vakituista ja loma-asutusta, jonka vuoksi voimajohtojen vaikutuksia asukkaiden elinympäristöön on tärkeää arvioida YVA-selostuksessa. Voimajohto tulee olemaan uusi elementti maisemassa.

Palautteen perusteella osallisille tärkeitä paikkoja ja arvoja ovat esimerkiksi hankkeen vaikutusalueen mökkijärvet, hiljaisuus, erämainen maisema ja alueen luonnon monimuotoisuus. Hankealuetta tai sen lähistöä käytetään kuulemispalautteen mukaan ulkoiluun, retkeilyyn, marjastukseen, sienestykseen, metsästykseseen, kalastukseen ja mökkeilyyn.

YVA-ohjelmassa on kuvattu hankealueen sekä vaikutusalueen virkistyskäyttökohteet ja -reitit. Vaikutukset metsästykseseen on myös huomioitu. Hankealueen halkoo Pirkan taival -retkeilyreitti länsi-itäsuunnassa. Lähin virkistysrakenne on Pirkan taipaleen ruuanlaittopaikka tuulivoima-alueen itäpuolella. YVA-selostukseen tulee kuvata lähimpien tuulivoimaloiden etäisyys retkeilyreittiin sekä virkistysrakenteisiin. Hankkeen vaikutukset reitin turvalliseen käyttöön on selvitettävä, ja esitettävä tarvittaessa haittojen ehkäisy- ja lievennyskeinoja. Yhteysviranomaisen yhtyy Pirkanmaan liiton huomioon, että vaikutusten arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota tälle Tevaniemen ja Seitsemisen väliselle kulkevalle retkeilyreitille kohdistuviin yhteisvaikutuksiin sekä reitin mahdolliseen uudelleen linjaamisen tarpeeseen. Suomen riistakeskuksen esille nostamat huomiot metsästykseseen kohdistuvista vaikutuksista tulee huomioida arvioinnissa. Mielipiteessä esille tuodun hankealueella sijaitsevan metsästysmajan käytön mahdollisuudet tulee myös huomioida.

Arvioinnin lähtötiedoissa on myös huomioitava hankealueen läheinen sijoittuminen koko vuoden hiljaiselle alueelle (*Hiljaiset alueet Pirkanmaalla*, Pirkanmaan liitto, 9/2024) sekä mahdolliset eri hankkeiden yhteisvaikutukset Seitsemisen kansallispuistoon, joka on kansallisesti merkittävä virkistyskäytön ja luontomatkailun alue.

Yhteysviranomaisen pitää arviointiohjelmassa esitettyjä arviointimenetelmiä riittävinä. Asukaskyselyä käsitellään tarkemmin tämän lausunnon kappaleessa ”YVA-menettelyn ja siihen liittyvän osallistumisen järjestäminen”. Ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota hankkeen sekä voimajohdon muulle maankäytölle

asettamiin rajoitteisiin, muutoksiin maisemassa ja melu- ja valo-olosuhteissa sekä tuulivoimaloiden terveysvaikutuksiin. Välkevaikutusten lisäksi tulee arvioida myös lentoestevalojen vaikutukset ihmisten terveyteen ja viihtyvyyteen. Vaikutuksia tulee arvioida kutakin erikseen, mutta myös niiden yhteisvaikutukset tunnistaen. Erityisesti eri hankkeiden väliin jäävä asutus ja virkistyskohteet on huomioitava yhteisvaikutusten arvioinnissa. Hankealueella sijaitsevat asuin- ja lomarakennukset tulee huomioida terveyshaittojen arvioinnissa, rakennuslupiansa mukaisessa käyttötarkoituksessa. Myös rakentamisen aikaiset ja liikenteen vaikutukset lähialueen asutukseen on huomioitava. Hankkeesta vastaavan tulee varmistaa, että arviointiselostuksessa kiinnitetään riittävästi huomiota niihin vaikutuksiin, joihin mielipiteissä toistuvasti viitataan.

Vaikutusten arvioinnissa painotetaan YVA-ohjelman mukaan hankealueen lähialuetta. Yhteysviranomaisen toteaa, että alueelle suunniteltu usean hankkeen laaja tuulivoimakokonaisuus voi vaikuttaa ihmisten viihtyvyyteen ja virkistyskäyttöön myös laajemmalla alueella, mikä tulee huomioida vaikutusten arvioinnissa.

Varjostus- ja välkevaikutusten arvioinneissa tulee selvittää mihin vuoden ja kellonaikaan varjostus tapahtuu. Lisäksi selvityksestä tulee ilmetä alueet, joissa melu- sekä varjostus- ja välkevaikutusta ilmenee yhtäaikaaisesti. Terveysvaikutusten arvioinnissa tulee käsitellä olemassa olevan tutkimustiedon perusteella tuulivoimaloiden aiheuttaman melun ja välkevaikutusten lisäksi myös voimajohtojen sähkö- ja magneettikenttien sekä infraäänien vaikutuksia. Vaikka näitä vaikutuksia ei tunnistettaisi, ne voivat herättää huolta alueen asukkaissa.

Vaikka YVA-menettelyssä ei tarkastella kiinteän omaisuuden arvon muutoksia, on huomioitava, että kiinteistöjen arvon aleneminen voi aiheuttaa sosiaalisia vaikutuksia.

Vaikutukset ilmastoon

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeella on sekä positiivinen että negatiivinen ilmastovaikutus, joka aiheutuu uusiutuvan energian tuotannosta sekä erityisesti materiaalien käyttöönotosta sekä hiilivarasto- ja nielupoistuman negatiivisista päästövaikutuksista. Arviointiohjelman mukaan hankkeen vaikutuksia arvioidaan ilmastomuutoksen hillinnän näkökulmasta sekä tarkastellaan hankkeen merkitystä alueellisten ja kansallisten ilmastotavoitteiden kannalta. Ilmastohyödyt ja -haitat on käsiteltävä arvioitava toisistaan erillisinä. Hyötyjen osalta tulee huomioida, että tuulivoiman ei suoraan voida ajatella korvaavan mitään tiettyä fossiilista energiamuotoa ja tuulivoiman hyötyä tulisi verrata hankkeen tuotantoaikaaiseen sähkön ennustettuun päästökertoimeen.

15.12.2025

Arviointiohjelmassa on esitetty hankkeen päästölähteet pääpiirteissään hankkeen elinkaaren ajalta. Yhteysviranomaisella haluaa tarkentaa, että kaikki hankkeen elinkaaren aikaiset päästöt ovat tärkeitä arvioida. Arvioinnissa tulee huomioida suunniteltujen tuulivoimaloiden ja sähkönsiirron materiaalien, osien ja rakenteiden valmistamisen ja kuljetuksen, tuulivoimapuiston ja sähkönsiirtorakenteiden rakentamisen, kunnossapidon ja korjauksen sekä tuulivoimaloiden ja sähkönsiirtorakenteiden purkamisen ja osien kierrätyksen päästöt. Arvioinnissa tulee huomioida myös teiden parantaminen sekä uusien teiden, työskentely- ja varastointialueiden rakentaminen sekä ulkomaan kuljetukset. Rakentamisen aikaista päästöjen arviointia ei olla esitetty. Niitä käsiteltäessä voidaan hyödyntää esimerkiksi infran Väyläviraston Infrarakentamisen vähähiilisyyden arviointimenetelmää. Ohjelmassa ei ole esitelty, mitä päästölaskelmia hankkeesta tullaan tekemään ja millä menetelmällä päästöt aiotaan laskea (pois lukien hiilivarastojen ja -nielujen menetykset tuulivoima-alueella). Tuulivoimapuiston sähköntuotannon päästökerroin tulee ilmoittaa gCO₂/kWh huomioon ottaen puiston koko elinkaari. Hankevaihtoehtojen välillä tulee tehdä myös vertailua. Päästöt on hyvä esittää selkeässä taulukkomuodossa ajallinen jakautuminen huomioiden.

Arviointiohjelman mukaan hankkeen ilmastovaikutusten arvioinnissa tullaan huomioimaan tuulivoimapuiston rakentamisen vaikutukset alueen hiilinieluihin ja -varastoihin, mitä yhteysviranomaisella pitää hyvänä. Arviointiohjelmassa todetaan, että Hiilikartta ei sovellu sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen osalta maaperän hiilivaraston muutoksen arviointiin, minkä vuoksi maaperän hiilivarastojen muutoksen arviointi rajataan pois sähkönsiirtoreittien hiilijalanjäljen laskennasta. Yhteysviranomaisella haluaa kuitenkin tarkentaa, että hiilinielu- ja -varastolaskelmissa tulee arvioida voimalapaikkojen, sähkönsiirtorakenteiden, sähköaseman, teiden parantamisen (ml. leventämisen), uusien teiden, työskentely- ja varastointialueiden alueraivausten vaikutukset puustoon, muuhun kasvillisuuteen ja maaperään hankeaikana ja sen jälkeen. Hiilikartta päivitetään maaliskuuhun 2026 mennessä, jonka jälkeen se tulee sisältämään sähkösiirtojen linjauksen ja arvioinnin toiminnon. Hankkeen sähkönsiirtolinjat sijaitsevat osin soisilla alueilla, joten hiilivarastojen arviointi on merkittävää hankkeen ilmastovaikutusten arvioinnin kannalta. Hankkeen metsäpoistuman merkitystä maakunnan metsäkattoon tulee tarkastella ja selvittää mikä osuus metsäpoistumasta on pysyvää.

Yhteysviranomaisella pitää hyvänä, että ilmastomuutoksen hillinnän lisäksi ilmastomuutokseen sopeutuminen otetaan huomioon arvioinnissa. Arviointiohjelmassa todetaan arvioinnissa otettavan huomioon myös hankkeen toteutumisen vaikutukset hankealueen lähiympäristön

ilmastonmuutoksen sopeutumiskykyyn. Arvioinnin tarkempaa erittelyä ei tehdä, mutta näitä vaikutuksia voidaan tunnistaa esimerkiksi osana vesistö-, luonto- ja muiden vaikutusten arviointia ja lisätä niistä kooste ilmastovaikutukset -osioon. Arvioinnissa lähtötietona voi hyödyntää ilmastopaneelin alueellista SUOMI-raporttia.

Vaikutukset luonnonvaroihin

Yhteysviranomainen toteaa, että tuulivoimaloiden perustusten rakentamisessa ja alueen tiestön rakentamisessa tai parantamisessa joudutaan lisäämään maa-ainesten ottoa paikallisesti merkittävästi. Tarvittavia maa-ainesten ottomääriä ja ottamisen ympäristövaikutuksia eri voimalasijainneilla tulisi selostuksessa arvioida ja vertailla ainakin yleisellä tasolla. Luonnonvarojen käytön lisääntyminen paikallisesti tulee huomioida myös yhteisvaikutuksissa muiden lähialueen hankkeiden kanssa.

Arvioinnissa olisi suositeltavaa tarkastella sitä, missä määrin maarakentamisessa voidaan hyödyntää kierrätysmateriaaleja hanketta varten irrotettavan luonnon maa- tai kiviaineksen sijasta. Esimerkiksi rakennuskivilouhimoiden sivukivien tai muiden vastaavien sivuvirtojen hyödyntämisellä voidaan vaikuttaa hankkeen ilmasto- ja ympäristövaikutusten laatuun ja määrään. Yhteysviranomainen katsoo, että arvioinnissa on huomioitava hankkeen maa-aineksen käyttötarve selvittämällä rakentamiseen tarvittavien maa-ainesten ottomääriä ja ottotoiminnan vaikutuksia.

Yhteisvaikutukset

Luikesneva-Susinevan hankealueen molemmiin puoliin sijoittuu suunniteltu tuulivoimahanke. Horhalanperän suunniteltu hanke sijaitsee välittömässä läheisyydessä itäpuolella ja Tevaniemen kahden kilometrin päässä länsipuolella. Lisäksi Luikesneva-Susinevan itäpuolelle sijoittuu lähimmillään 500 m etäisyydelle Fingrid Oyj:n Kristiinankaupunki-Nokia 400+110 kV voimajohtohanke.

Luikesneva-Susinevan, Tevaniemen ja Horhalanperän tuulivoimahankkeet voimajohtoineen muodostaisivat toteutuessaan merkittävän alueellisen tuulivoimakeskittymän Ikaalisten pohjois- ja koillisosaan ja Parkanon kaakkoisosaan. Laaja suunniteltu tuulivoima-alue (enimmillään 66 voimalaa) alkaa Tevaniemen kylän itäpuolelta ja jatkuu itään rajautuen Seitsemisen kansallispuistoon ja Ylöjärven kaupungin rajaan.

Arviointiohjelman mukaan yhteisvaikutuksiin ympäröivien tuulivoimahankkeiden kanssa kiinnitetään ympäristövaikutusten arvioinnissa erityistä huomiota, koska hankealueen läheisyydessä sijaitsee useampi suunnitteilla oleva tuulivoimahanke. Yhteisvaikutuksia tullaan tarkastelemaan seuraaviin vaikutustyyppisiin: yhdyskuntarakenne ja

maankäyttö, maisema, pintavedet, luontovaikutukset (erityisesti linnustoon ja metsäpeuraan), ihmisiin kohdistuvat vaikutukset (maisema, virkistyskäyttö, melu ja välke) ja liikenne. Lisäksi huomioidaan myös sähkönsiirtosuunnitelmista aiheutuvat yhteisvaikutukset.

Yhteysviranomaisen yhtyy näkemykseen esitetyistä vaikutustyypeistä yhteisvaikutusten arvioimiseksi. Lisäksi luontovaikutusten osalta on tärkeää arvioida yhteisvaikutuksia niiden vaikutustyyppien osalta, jotka nousevat arvioinnissa todennäköisesti merkittäviksi.

Yhteysviranomaisen pitää hyvänä ja vastuullisena ratkaisuna, että YVA-ohjelman mukaan hankkeessa aiotaan selvittää alueella muodostuvia yhteisvaikutuksia suunnitteilla olevien hankkeiden kanssa. Hankkeen perustellun päätelmän ajantasaisuuteen vaikuttaa myös muiden hankkeiden toteuttamisaikataulut ja lupapäätökset. Mikäli yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu YVA-menettelyn aikana, voidaan perustellun päätelmän ajantasaisuuden tarkastuksen yhteydessä joutua täydentämään arviointiselostusta. Tämän vuoksi yhteysviranomaisen pitää suositeltavana arvioida yhteisvaikutuksia myös suunnittelussa olevien hankkeiden kanssa.

Arviointiin kannattaa hyödyntää saatavilla oleva tieto lähialueen hankkeista ja niiden ympäristövaikutuksista. Yhteysviranomaisen kehottaa tekemään tarvittaessa yhteistyötä muiden hankekehittäjien kanssa yhteisvaikutusten selvittämiseksi ja haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi sekä lieventämiseksi. YVA-selostusta varten suositellaan panostamaan yhteisvaikutusten analysointiin ja tulosten esittämiseen. Selostuksessa tulee perustella selkeästi, miten yhteisvaikutusten merkittävyyden tuloksiin on päädytty. Yhteisvaikutuksia on hyvä havainnollistaa esimerkiksi kartoilla ja havainnekuvilla.

Sähkönsiirron yhteisvaikutukset arvioidaan muiden voimajohtojen ja tuulivoimahankkeiden kanssa. Haittojen vähentämiseksi tulee arvioida mahdollisuudet johtoreittien yhdistämiseen tai hyödyntämiseen yhteiskäytössä muiden hankkeiden kanssa.

Haittojen ehkäisy ja lieventäminen

Arviointiohjelman mukaan arviointityön aikana etsitään mahdollisuuksia vähentää hankkeesta aiheutuvia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Tällaiset vaikutukset voivat liittyä esimerkiksi tuulivoimalaitosten sijoitteluun tai niissä käytettävään tekniikkaan sekä voimajohtoreittien linjauksiin. Mahdolliset haittojen vähentämis- ja lieventämistoimet esitetään arviointiselostuksessa. YVA-asetuksen mukaisesti arviointiselostuksessa tulee olla ehdotus toimiksi, joilla vältetään, ehkäistään, rajoitetaan tai poistetaan tunnistettuja merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. YVA-selostuksessa on hyvä pohtia, mitkä esitetyistä lieventämistoimenpiteistä ovat juuri tähän hankkeeseen sopivia

ja toteuttamiskelpoisia lieventämistoimia jatkosuunnittelua varten. Toimien täytyy olla riittävän konkreettisia.

Raportointi ja seuranta

Arvioidut vaikutukset ja erot vaihtoehtojen välillä kootaan taulukoksi vaihtoehtojen keskinäisen vertailun helpottamiseksi. Yhteysviranomainen pitää tärkeänä, että ymmärrettävyyteen ja selkeyteen kiinnitetään erityistä huomiota. Arviointia havainnollistavien kuvien ja taulukoiden tulee olla sellaisia, että arvioinnin keskeiset tulokset ja kunkin vaikutuksen merkittävyys käyvät selostuksesta ilmi myös muille kuin kyseisen alan asiantuntijoille. Yhteysviranomainen kehottaa panostamaan YVA-selostusvaiheessa myös karttojen selkeyteen ja informatiivisuuteen. Vertailutaulukon lisäksi tulee esittää selkeä sanallinen johtopäätös ja yhteenveto arvioinnin tuloksista ja hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista. Arviointiselostuksen tulee sisältää YVA-asetuksen (277/2017) 4 §:n mukainen selvitys siitä, miten yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta on otettu huomioon. Arviointiselostukseen tulee sisällyttää myös yleistajuinen ja havainnollinen tiivistelmä arvioinnista.

Ympäristövaikutusten selvittämisen yhteydessä laaditaan arviointiselostukseen ehdotus hankkeen ympäristövaikutusten seurannasta. Seurannasta saatavan tiedon perusteella voidaan havainnoida, vastaako tehty arviointi toteutuvia vaikutuksia. Lisäksi seurannasta saadaan tietoa, jonka perusteella voidaan arvioida, aiheutuuko toiminnasta sellaisia ympäristön tilan muutoksia, että niiden estämiseksi on tarpeen ryhtyä toimenpiteisiin. Yhteysviranomainen korostaa, että seurannan suunnittelussa tulee huomioida arvioinnin johtopäätöksenä esille nousevat merkittävät vaikutukset.

7. ARVIOINTIOHJELMALAUSUNNON TOIMITTAMINEN JA SIITÄ TIEDOTTAMINEN

ELY-keskus toimittaa lausuntonsa ja kopiot arviointiohjelmasta saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Lausunto toimitetaan samalla tiedoksi asianomaisille viranomaisille.

Arviointiohjelmalausunto julkaistaan viranomaisen verkkosivuilla osoitteessa www.ely-keskus.fi/kuulutukset/pirkanmaa (1.1.2026 alkaen sivustolla www.lv.fi) ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/luikesneva-susinevan-tuulivoimahanke-YVA.

8. SUORITEMAKSU, SEN MÄÄRÄYTYMINEN JA MAKSUA KOSKEVA OIKAISUMAHDOLLISUUS

Suoritemaksu on 8600 euroa.

Arviointiohjelmasta annettavasta yhteysviranomaisen lausunnosta perittävä maksu on määritelty tavanomaisen hankkeen mukaisesti (11–17 henkilötyöpäivää). Maksupäätös on annettu valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla, ja maksun määrä perustuu valtioneuvoston asetukseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2025 (794/2024).

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määrittämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskuksesta ja 1.1.2026 alkaen Lupa- ja valvontavirastosta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä.

9. SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 1 §, 2 §, 3 §, 8 §, 16 §, 17 §, 18 §, 33 § ja 38 §

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 3 §

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §

Valtioneuvoston asetus (794/2024) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullista suoritteista vuonna 2025 1 § ja 2 §.

ASIAN KÄSITTELY

Tämä asia on käsitelty Pirkanmaan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat-vastuualueella.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Elina Paulus ja ratkaissut ylitarkastaja Katja Sippola.

Liitteet	Maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus (hankkeesta vastaava)
Jakelu	Elements Suomi Oy FCG Finnish Consulting Group Oy
Tiedoksi	Lausuntopyyntöön mukaiset tahot

Tämä asiakirja PIRELY/2695/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument PIRELY/2695/2025 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Paulus Elina 18.12.2025 10:38

Ratkaisija Sippola Katja 18.12.2025 10:40